

Kommuneplanens arealdel 2021-2040

Vedlegg 2 til planbeskrivelsen

Samiske interesser

Utarbeidet til kommuneplanens arealdel 2011-2030, oppdatert etter offentlig ettersyn 2019.

1. INNLEDNING	4
1.1. Utredningens bakgrunn og formål	4
1.2. Samiske hensyn i planer etter pbl. – overordnede rammer	4
1.3. Samiske hensyn i planer etter pbl. – ulike arenaer	6
2. SAMENES HISTORIE I ALTA - HOVEDTREKK	7
2.1. Samisk bosetting	7
2.2. Samisk næringsliv	9
2.3. Samiske kulturminner og kulturmiljø.....	9
3. SAMISK KULTUR, NÆRINGSUTØVELSE OG SAMFUNNSLIV I DAG.....	11
3.1. Samisk bosetting	11
3.2. Samiske næringer	13
3.3. Samisk kultur og samfunnsliv	35
3.4. Ufordringer og muligheter	37
4. PLANGREP I FORHOLD TIL SAMISKE INTERESSER	39
4.1. Samiske interessers deltakelse i planprosessen.....	39
4.2. Plangrep for å sikre samisk kultur	40
4.3. Plangrep for å sikre samisk næringsutøvelse og ressursbruk	43
5. KONSEKVENSER FOR SAMISKE INTERESSER – SAMLET VURDERING	45
5.1. Innledning	45
5.2. Plangrep for å sikre samisk kultur	45
5.3. Plangrep for å sikre samisk næringsutvikling og ressursbruk	46
6. KOMPENSASJON VED SKADE, ULEMPE ELLER FORTRENGSEL	46

1. Innledning

1.1. Utredningens bakgrunn og formål

Planer som utarbeides med hjemmel i plan- og bygningsloven skal bl.a. bidra til å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Denne bestemmelsen kom inn med ny plan- og bygningslov i 2009 (plandelen).

I planprogrammet for rulleringen (fastsatt 23.05.17) er samiske interesser satt opp som ett av flere tema som skal konsekvensutredes. Sametinget anbefalte i sitt innspill ved oppstart av planarbeidet/høring av planprogrammet at kommunen tar utgangspunkt i delrapporten om samiske interesser i gjeldende kommuneplanens arealdel, og vurderer om det er behov for revisjon og supplering av informasjon i rapporten i løpet av planprosessen.

Under offentlig ettersyn hadde Sametinget følgende merknad til planforslaget: *«Det er uheldig at rapporten om samiske interesser ikke er oppdatert etter 2011. Dette er uheldig med tanke på beskrivelse av reindriften i kommunen. Tall som beskriver næringen er datert 10 år tilbake i tid. Problemstillingene i dokumentet er utdatert og det er heller ikke beskrevet hvilke utfordringer næringen sjøl møter i dagens Alta. Beskrivelse av andre næringer som fiske og utmarksnæringer er også utdatert.»*

Denne utredningens formål er å dokumentere hvilke samiske interesser som er identifisert i planarbeidet, samt redegjøre for hvordan kommunen har hensyntatt dem i planforslaget. Utredningen bygger på rapporten fra 2011, men er oppdatert i oktober 2019.

1.2. Samiske hensyn i planer etter pbl. – overordnede rammer

1.2.1. Nasjonale og internasjonale føringer

Alle planer som utarbeides med hjemmel i plan- og bygningsloven (pbl.) skal sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv jf. § 3-1 bokstav c. I tillegg til pbl., utgjør bl.a. også Lov om reindrift og Lov om kulturminner viktige, nasjonale føringer bestemmelser for arealforvaltningen i kommunene jamfør de samiske interessene.

I regjeringen Solbergs nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023 heter det at: *«Regjeringen ønsker å gi samiske språk, kultur og nærings- og samfunnsliv en sikker framtid i Norge. Dette kan blant annet ivaretas gjennom regional og lokal planlegging i de samiskspråklige befolkningsområdene, ved å legge til rette for bruk av samiske språk og tjenester på samisk, og ved å arbeide aktivt for å rekruttere og sikre nødvendig samiskspråklig kompetanse.»* og videre at: *«Det er viktig at samiske interesser sikres deltakelse i planprosesser der de berøres. [...] De samiske interessene skal ivaretas i planleggingen av sjøsamiske områder.»*

Om reindrift står det konkret at: *«Det er viktig at naturgrunnlaget for samisk kultur og språk, næringsutvikling og samfunnsliv sikres. Reindriften er en arealavhengig næring, og mange steder en forutsetning for utvikling av samisk språk og kultur. Planleggingens oppgave vil være å avveie hensynet til reindriften mot andre samfunnsinteresser. En må se på summen av eksisterende og planlagte nye tiltak i området og konsekvensene for reindriften. Ved endringer i arealbruk, er det viktig at reindriften interesser veies opp mot andre samfunnsinteresser og at man søker å komme fram til løsninger som begrenser varig reduksjon av arealer og økte forstyrrelser for reindriften. Reindriftsarealene går på tvers av kommune- og fylkesgrenser, og regionale eller interkommunale planer kan derfor være egnet for å avklare reindriften arealer.»*

Norge ratifiserte ILO-konvensjon nr. 169 «om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater» den 20. juni 1990 med virkning for samene som urfolk, og konvensjonen trådte i kraft 5. september 1991. Hovedprinsippene er uttrykt i konvensjonens artikkel 2, hvor det heter at «regjeringene skal ha ansvaret for - med deltaking av vedkommende folk - å sette i gang samordnet og systematisk virksomhet for å verne disse folkenes rettigheter og å garantere at deres integritet blir respektert». Etter artikkel 4 nr. 1 skal det på hensiktsmessig måte «treffes særlige tiltak» for å sikre enkeltpersoner og urfolksinstitusjoner «eiendom, arbeid, kultur og miljø».

Konvensjonen er, i tillegg til FN-konvensjonen av 16. desember 1966 om sivile og politiske rettigheter artikkel 27, det internasjonale instrumentet som klart etablerer minimumsstandarder for rettslig beskyttelse av urfolk.

1.2.2. Regionale føringer

Finmarksloven og Sametingets retningslinjer for vurderingen av samiske hensyn endret bruk av meahcci/utmark utgjør også et viktig rammeverk. I tillegg har Sametinget utarbeidet en planveileder samt en veileder for mineralutvinning som legger føringer for hvordan kommunene skal arbeide med samiske spørsmål i sitt planarbeid.

I regional planstrategi for Finnmark 2016–2019 heter det at: «*Samisk kultur, tradisjoner og næringsutøvelse vil også prege fremtidens Finnmark. Finnmark er samefylke nr. 1. Det er her det bor flest samer i landet. Bevaring og videreutvikling av samisk kultur, språk og samfunn er viktig for Finnmark og for landet.*» I tillegg er det tatt med følgende strategier i planstrategien av særlig relevans for samiske interesser:

- Legge til rette for utvikling av samiske kulturnæringer og samisk reiseliv
- Bidra til at samisk kulturinstitusjoner kan utvikle samisk kulturliv og fungere som arenaer for utvikling av samisk kultur

1.2.3. Lokale føringer

Kommuneplanens samfunnsdel «Alta vil»

Lokale føringer utgjøres i all hovedsak av kommuneplanens samfunnsdel. Samfunnsdelen «Alta vil» ble sist vedtatt av kommunestyret 22. juni 2015. Planen vektlegger flere sider ved de samiske interessene i Alta, og under presenteres relevante mål og strategier i planen:

- Mål 6: *Alta vil ha gode tilbud i samisk og kvensk/finsk språk, samt være et foretrukket sted for bruk og utvikling av samisk og kvensk/norskfinsk kunnskap og kompetanse.*
- Mål 7: *Alta vil ha økt verdiskapning og sysselsetting for alle, i et mangfold av næringer.*
 - Strategi d: *Sikre god tilgang på næringsarealer, samt sikre forutsigbarhet og medbestemmelse for primærnæringene i arealplanprosesser.*
- Mål 17: *Alta er Nordlysbyen og vil være en attraktiv og opplevelsesfylt reiselivsdestinasjon.*
 - Strategi b: *Arbeide for formidling og utvikling av samisk og kvensk kultur til styrke av Alta som by, kommune og reisemål.*

1.3. Samiske hensyn i planer etter pbl. – ulike arenaer

1.3.1 Kommunal planstrategi

I arbeidet med planstrategien skal kommunen bl.a. vurdere hvilke planbehov man har i kommende valgperiode. Her vurderes ikke bare behovet for arealplaner, men også behovet for andre strategi-, sektor- og eller temaplaner. I lys av plan- og bygningsloven § 3-1 bokstav c vil det være naturlig at kommunestyret også vurderer hvorvidt planberedskapen i forhold til samiske hensyn og interesser er tilfredstillende. Dette kan evt. gjøres i forbindelse med planstrategien – som skal være på plass i løpet av første valgår.

1.3.2 Kommuneplannivået

Den politiske overbygningen for alle kommunale planer er kommuneplanens samfunnsdel. Alta kommunes samfunnsdel ble sist vedtatt i 2015 og bærer navnet «Alta vil». Planhorisonten er 2027. Det er i samfunnsdelen at de overordnede strategiene skal nedfelles. Strategiene skal i neste omgang realiseres gjennom arealplansystemet, kommuneplanens handlingsdel, økonomiplanen, virksomhetsplanene, sektor-/temaplanene med mer.

Rullering av kommuneplanens arealdel – som denne utredningen er tilknyttet – skal ikke *alene* sikre kommunens ivaretagelse av samiske spørsmål og interesser. Arealdelen beskjeftiger seg med *naturgrunnlaget* for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv, og spørsmål knyttet til språk, organisasjonsliv, overordnede strategier med mer må derfor fundamenteres i kommuneplanens samfunnsdel.

1.3.3 Reguleringsplannivået

Her vil kommunen i mer konkret grad kunne ta hensyn til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv – gjennom eksempelvis lokalisering, størrelse og utforming av tomter. Forholdet til kulturminner er også tema her. Arealdelens bestemmelser legger imidlertid viktige føringer for reguleringsplanleggingen.

2. Samenes historie i Alta - hovedtrekk

2.1. Samisk bosetting

2.1.1 1500-tallet

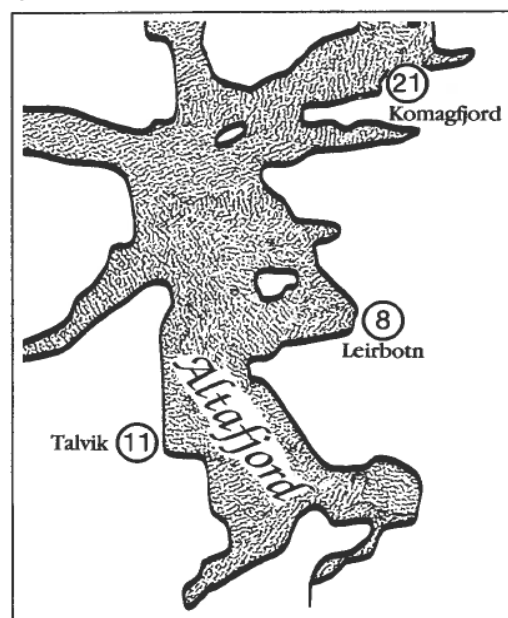
De første skriftlige kildene på samisk bosetting i Alta har vi fra 1500-tallet. I følge sjøsamemantallet for 1555 var Altafjorden en av de desidert største «finnefjordene» i Finnmark på denne tiden, med et befolkningstall på 150–200 mennesker (jf *Minde: Trekk fra samenes historie i Alta, Altaboka 1982*).

I de svenske skattelistene brukes betegnelsene «by» om de stedene det bodde folk (eksempelvis Kviby og Karckeby/Gargia). De viktigste «sjøsamebyene» i første del av 1500-tallet var;

«Lerbotnen»	40 personer
«Tennewiken» (Talvik)	45 personer
«Kommugefierden» (Komagfj)	105 personer

Som det framgår av figuren under var det sjøsamisk bosetting også lenger inn i Altafjorden.

Sjøsamenes bosteder i 1555.

Tallet i ringen angir antall skattemenn, ikke antall personer. Kilde: *Altas historie*, bind 1, JP Nielsen, s 63.

Kart 1. Norsk bosetting i 1567.

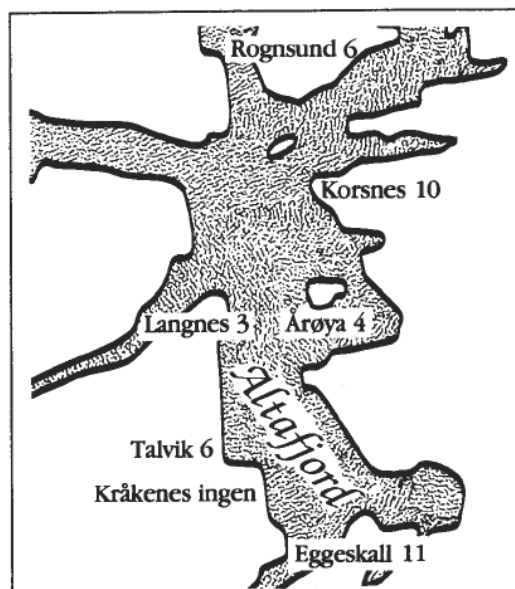
Bosetting i 1567. Kulepunktene angir norsk bosetting, de skraverte områdene sjøsamisk bosetting. Kilde: Alf Ragnar Nielsen, «Næringsvirksomheten i Finnmark på 15- og 1600-tallet», s 116/*Altas historie* bind 1, JP Nielsen, s 34

2.1.2 1600-tallet

I manntallet fra 1601 regnes det opp i alt syv siidaer i Alta - med totalt ca. 200 personer;

1. Lerritzfiordt
2. Komagefiordt
3. Orøenn (Årøya)
4. Sørkøes (området rundt munningen av Altaelva)
5. Telmevigen (Talvik)
6. Langenes (Lakkonjarga/Isnestoften) og
7. Rangesundt (Rognsund).

Andre lokaliteter som også nevnes er Korsnes, Leirbotten og Langfjorden.

Bosetningen i 1668. Antall skattemenn.

Tallet i ringen angir antall skattemenn, ikke antall personer. Kilde: Altas historie, bind 1, JP Nielsen, s 131.

2.1.3 1700–2000-tallet

Fra 1600-tallet av bosatte nordmenn seg i de midtre delene av fjorden, og presset sjøsamene både innover og utover. Den norske befolkningen ekspanderte videre innover fjorden i løpet av 1700-tallet, og rundt 1700 kommer slår dessuten de første kvenene seg ned langs de nedre delene av Altaelva. Rundt 1850 har Altas befolkning en nokså sammensatt etnisk bakgrunn, men består hovedsakelig av nordmenn, kvener og samer; det såkalte «tre stammers møte». J. A. Friis' etnografiske kart over Finnmark fra 1861–62 viser tydelig dette etniske og språklige mangfoldet mellom norsk, samisk og finsk/kvensk, langs Altafjorden. Svært mange hushold/familier hadde medlemmer som snakket flere av de nevnte språkene.

J. A. Friis (1861) Etnografisk kart over Finnmark (utsnitt). Kilde: <https://www.dokpro.uio.no/friiskartene/1861/1861oversikt.html>

Fornorskningspolitikken som ble satt i verk rundt 1870 varte i om lag 100 år. Den var hard både mot kvener og samer, og disse folkegruppene er tilsynelatende forsvunnet rundt 1960. Utover 1970- og 1980-tallet ser vi imidlertid en sjøsamisk oppvåkning i flere kystbygder i Nord-Norge og Alta, godt hjulpet av striden om utbygging av Alta-Kautokeinovassdraget.

Men fremdeles synes mange likevel å ha et anstrengt forhold til kommunens samiske historie, og meningene kan derfor være delte i forhold til om en bygd er samisk eller norsk. I mange tilfeller er ikke svaret like opplagt heller, da de fleste familier og bygder har innblanding fra både

norsk, kvensk og samisk side. I mange årer flyter dessuten også både russisk, finsk og svensk blod.

2.2. Samisk næringsliv

2.2.1 1500–1600-tallet

De kjente opplysningene om Alta-samenes økonomi forteller om et variert næringsmønster. Av varene som ble beskattet kan det imidlertid tyde på at jakt og veiding var en av hjørnesteinene i samenes økonomi på 1600-tallet. Dessuten spilte sjø- og elvefiske en betydelig rolle. Det antas også at man hadde et visst småfehold, og tamreinhold var også vanlig.

2.2.2 1700–2000-tallet

Utover 1800-tallet ser det imidlertid ut til at sjøsamene forlater reindrifta, og småfehold og bofasthet får større innpass. Historikere peker på flere ulike årsaker til denne endringen i næringsgrunnlaget. Reinnomadismen utvikler seg, og reindrift blir heltidsbeskjeftigelse. Deretter pekes det på den kvenske innvandringen som blusset opp på 1700-tallet. Innvandringen ga konkurranse om engslåttene, og stimulerte derfor til bofasthet. Den tredje faktoren historikere trekker fram er jordutvisnings-resolusjonen av 1775. Jordpolitikken ansees i et lengre perspektiv å ha vært en avgjørende fornorskningfaktor.

Senere har næringslivet langs Altafjorden i hovedsak bestått av fiske og landbruk, alene eller i kombinasjon med ulike utmarksnæringer, havbruk, reiseliv og andre servicenæringer.

2.3. Samiske kulturminner og kulturmiljø

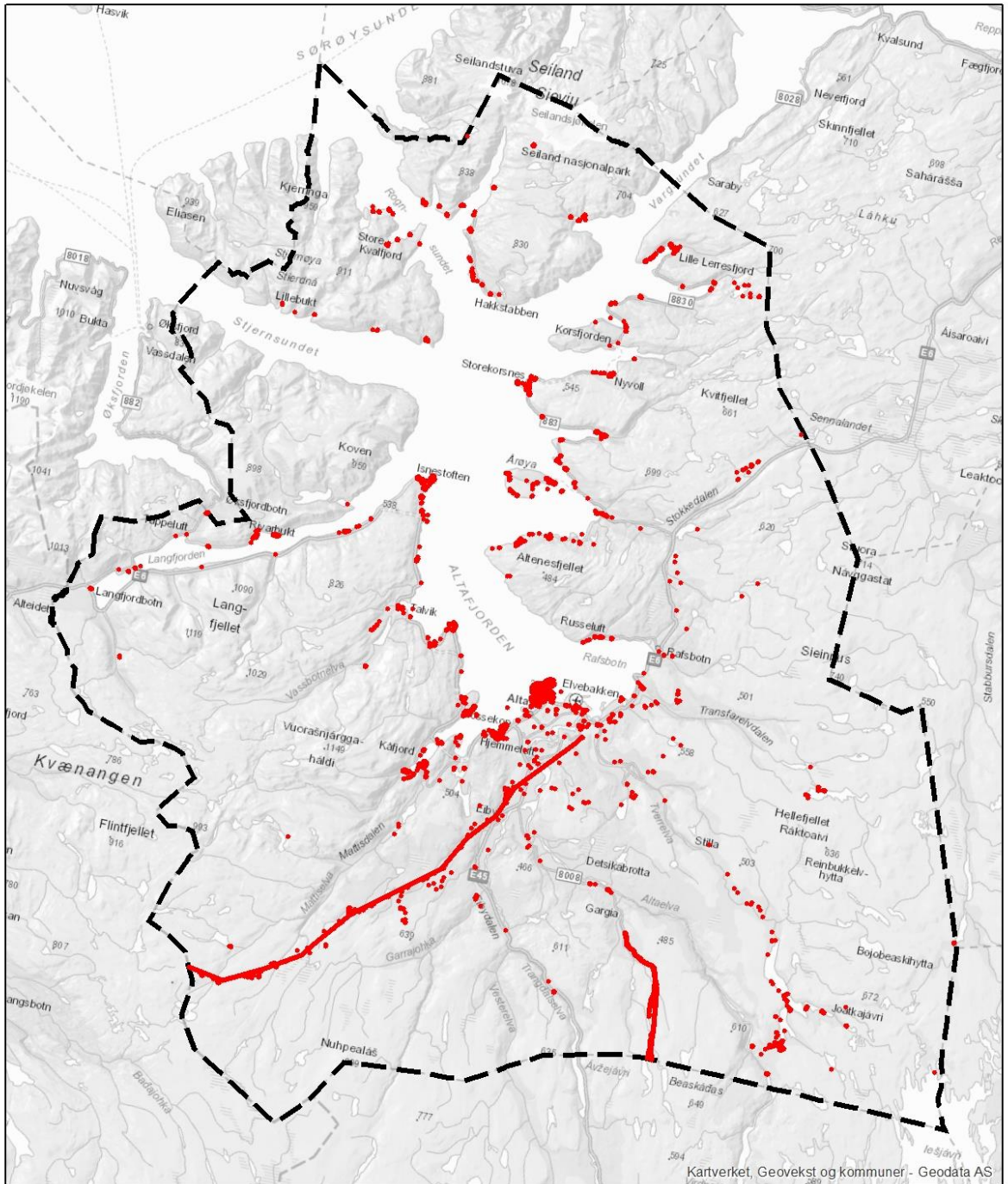
2.3.1 Kulturminner og etnisitet

Norske kulturminner er automatisk fredet dersom de er fra oldtid eller middelalder (dvs inntil år 1537). Samiske kulturminner er automatisk fredet dersom de er fra 1917 eller eldre.

Riksantikvarens database *Askeladden* regnes for en av de mest oppdaterte, digitale kartbasene over kulturminner og kulturmiljø. Kartet på neste side viser registrerte kulturminner i Alta kommune pr januar 2011 (Vist som røde punkter/felt). Askeladden skiller imidlertid ikke mellom samiske og norske kulturminner, og det gjør i liten grad andre databaser også. I utredningen sees derfor alle kulturminner/kulturmiljø under ett.

2.3.2 Potensialvurdering

Kartutsnittet under viser at registrerte kulturminnelokaliteter stort sett er i områder som er bebygd og bebodd i dag. Dette skyldes nok først og fremst at det er i forbindelse med utbyggingsprosjekter at undersøkelser finner sted. Men det er også sannsynlig å tro at våre forfedre fra nær og fjern fortid hadde mange av de samme preferanser til det gode sted å bo som vi har i dag; herunder godt lokalklima, tilgang til drikkevann, sjø, fruktbar jord og andre naturressurser. Derfor oppstår det gjerne konflikt mellom behovet for nye utbyggingsområder og ønsket om å bevare gamle spor. På denne bakgrunn er det grunn til å tro at det finnes kulturminner som enda ikke er avdekket, både i og utenfor utbyggingsområdene i planen.

Tegnforklaring

- Kulturminnelokalitet
- Kommunegrense

Kilde: Riksantikvaren - Askeladden

3. Samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv i dag

3.1. Samisk bosetting

3.1.1 Sametingets valgmannntall

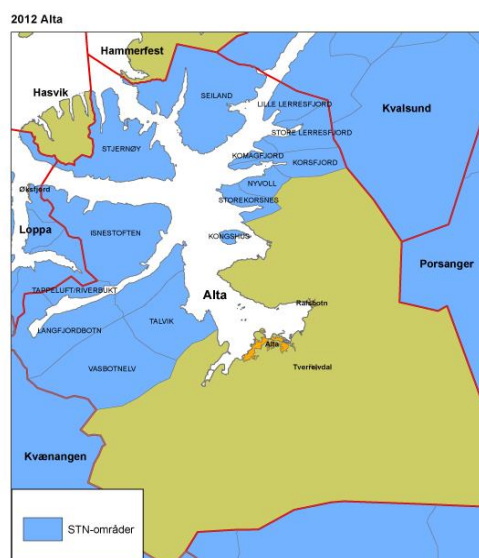
Pr 1. januar 2019 var 1441 Alta-innbyggere registrert i Sametingets valgmannntall. Dette tilsvarer vel 9,1 % av den voksne befolkningen i Alta kommune (18 år eller eldre = 15 845). I tabellene under presenteres Alta og et utvalg andre kommuner i Norge med personer i Sametingets valgmannntall. Antall personer registrert i Sametingets valgmannntall gir ikke et fullstendig bilde av antall samer i Altas befolkning. Blant annet er barn og ungdom under 18 år ikke med i statistikken. Det er også sannsynlig at det finnes samer som av ulike årsaker ikke er innmeldt i valgmannntallet. Tallene under er fra 2019 (kilde: Sametinget):

<u>Kommune</u>	<u>Antall</u>	<u>Kommune</u>	<u>% av voksen befolkning</u>
Kautokeino	1520	Kautokeino	66,1
Alta	1441	Karasjok	61,7
Karasjok	1351	Tana	35,9
Oslo	949	Kåfjord	25,6
Tana	867	Porsanger	23,8
Porsanger	771	Alta	9,1
Oslo	949	Vadsø	7,3
Kåfjord	446	Oslo	0,2
Vadsø	345		

3.1.2 Folketallsutvikling

I motsetning til på 1500–1600-tallet registreres ikke folketallet etter etnisitet i dag. SSB har imidlertid utarbeidet statistikk over folketallsutviklingen i de såkalte «STN-områdene»; områder hvor Sametingets tilskuddsordninger til næringsutvikling gjelder. Hvilke grunnkretser i Alta kommune som inngår i STN-området er vist på kartutsnittet til høyre.

Folketallet i STN-området i Alta har gått ned med 30 % i perioden fra 2000 til 2017. I Alta kommune for øvrig har folketallet i samme periode vokst med 25,5 %, jamfør figuren på neste side.

07524: Folkemengde per 1. januar, landareal og folketetthet. Kommuner som helt eller delvis er definert som STN-område, etter område og år. Personer.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Verken Alta by eller nærområde inngår i STN-området. Nærmere 96 % av kommunens befolkning bor i grunnkretser utenfor STN-området. På denne bakgrunnen er det ikke usannsynlig å anta at det pr i dag også bor flere samer utenfor de definerte STN-områdene enn innenfor.

3.1.3 Samiske bomiljø og familiestrukturer

Tradisjonelle, samiske bomiljø slik vi kjenner dem fra indre strøk - hvor slektninger/familier bosetter seg i samme område/tun er ikke like utpreget i Alta, men de finnes. Eksempelvis kan nevnes sommerboplassene for reindrifta på Borani og i Langfjorden. Se for øvrig kartutsnitt 6 i kapittel 3.3.2.

I bygder hvor vi på 1500/1600-tallet hadde større, sjøsamiske befolkningskonsentrasjoner har vi i dag ikke nødvendigvis en like entydig befolkningssammensetning. Som tidligere nevnt er det mange som framdeles har et ambivalent forhold til å definere enkelte bygder i forhold til etnisitet, men grovt sett bør man vel kunne si at bygdene i gamle Talvik kommune er av de lokalsamfunnene i Alta som har størst sjøsamisk tilknytning, herunder spesielt bygdene langs Rognsundet, samt i Lille og Store Lerresfjord.

Videre er det områder lenger inn i fjorden som også har innslag av samisk bosetting, eksempelvis Lathari, Hjemmeluft/Saraveien, Borkhus/Eiby samt øvre del av Tverrelvdalen.

Mange distriktsbygder er imidlertid fraflyttingstruet, og flere steder foregår det en gradvis transformasjon fra permanent bosetting til fritidsformål.

3.2. Samiske næringer

3.2.1 Næringspolitiske prioriteringer fra Sametinget (STN)

Sametinget yter som tidligere nevnt tilskudd til næringsutviklingsprosjekter i visse grunnkretser i Alta kommune. Kretsene er valgt ut fordi Sametinget vurderer disse å være særlig betydningsfulle i fht å bevare og videreutvikle samisk kultur og næringsliv.

Grunnkretsene som inngår er følgende (jf kart i pkt 3.1.2):

1. Lille Lerresfjord
2. Store Lerresfjord
3. Komagfjord
4. Korsfjord
5. Nyvoll
6. Storekorsnes
7. Kongshus
8. Talvik
9. Isnestofte
10. Vassbotnelv
11. Langfjordbotn
12. Tappeluft/Rivarbukt
13. Stjernøy
14. Seiland

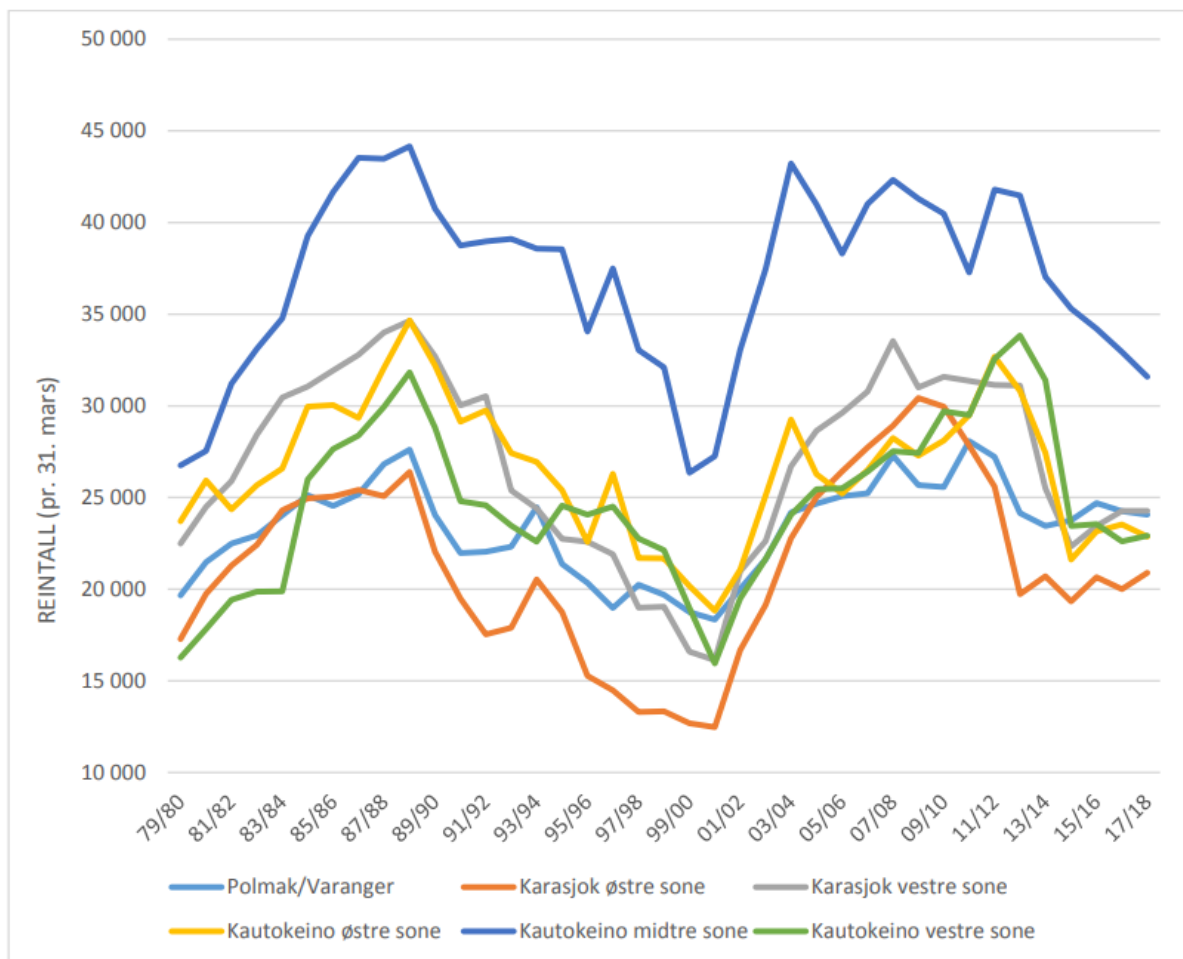
Kretsene omfatter ikke de indre delene av Altafjorden. Dette er litt underlig all den tid det i tidligere tider også var betydelig sjøsamisk bosetting også i dette området, jf kart i kapittel 2.1.1. Vel 96 % av kommunens befolkning (og sannsynligvis også de fleste samene) bor i grunnkretser utenfor STN-området.

3.2.2 Reindrift

Reindriftnæringen representerer en viktig bærer og videreformidler av samisk kultur, og kommuneplanens samfunnsdel påpeker også at Alta kommune vil sikre reindriften nødvendig arealgrunnlag, samt medbestemmelse og forutsigbarhet i planprosesser.

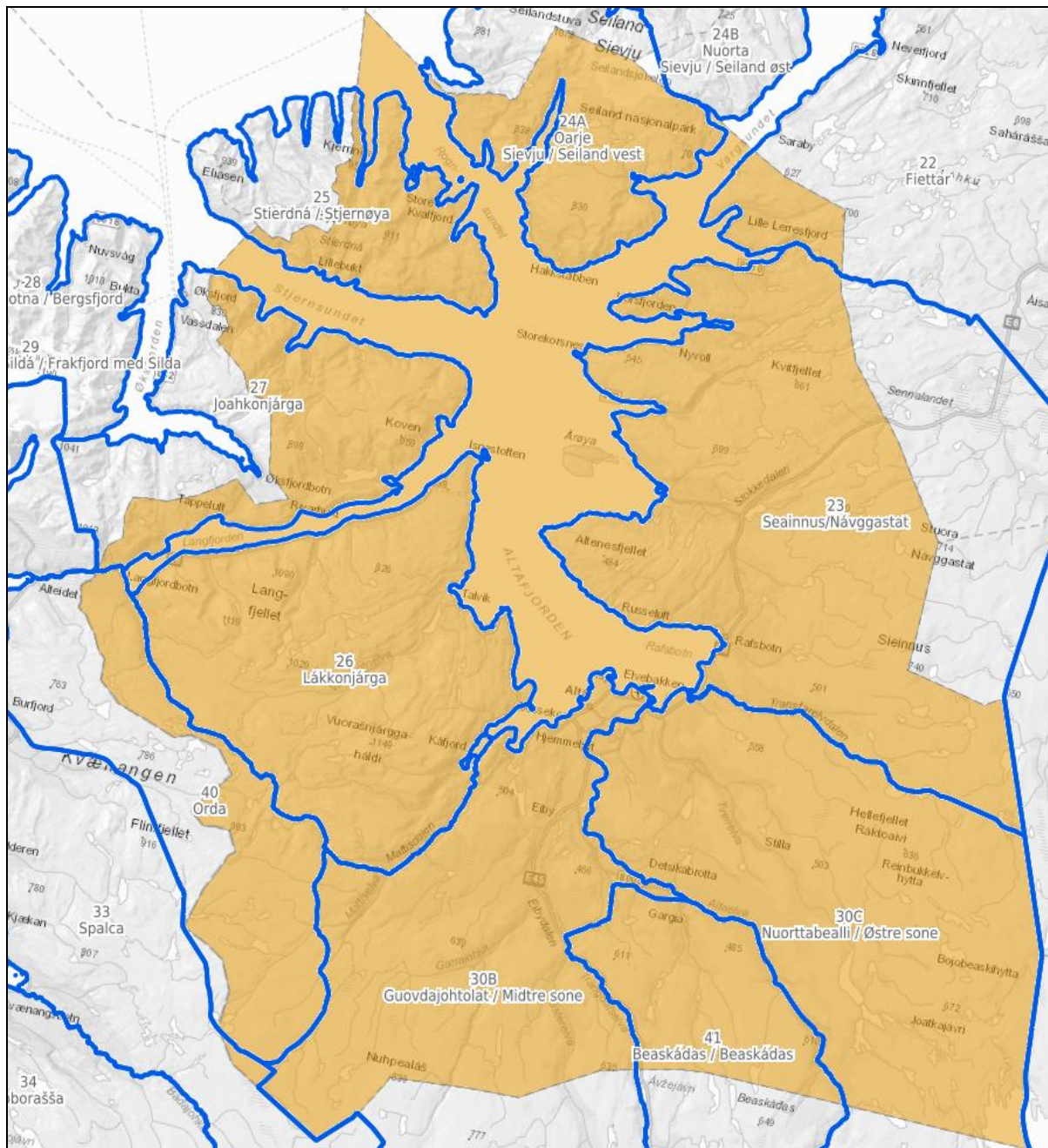
Øst- og Vest-Finnmark reinbeiteområde utgjør omtrent 70 % av den samlede reindriften i Norge og er delt inn i seks ulike soner. I Vest-Finnmark utgjør Kautokeino østre sone, midtre sone og vestre sone tre naturlig atskilte flyttesystemer. Reindriften er en meget arealkrevende næring, og totalt bruker den ca 40 % av landarealet i Norge. Praktisk talt alt landareal i Finnmark er regnet som reinbeite. I Alta kommune gjelder en fredningssone mot reinbeite av hensyn til barskogen, samt at innmark som holdes i hevd ikke er omfattet av reindriften beiterett.

Utviklingen i reintallet i Finnmark kan illustreres ved figuren under jf. statistikk utgitt av Landbruksdirektoratet i publikasjonen «Ressursregnskap for reindriftnæringen 2017–2018». Direktoratet skriver her blant annet at: «I Karasjok og Vest-Finnmark har et for høyt reintall over lang tid medført lave slaktevekter og en betydelig reduksjon av lavressursene på vinterbeitene. Dyr med redusert kondisjon, i kombinasjon med slitte vinterbeiter og rovdryrbestander, innebærer en økt sårbarhet for tap under ugunstige klimatiske forhold. Disse forholdene har til sammen påvirket den langsiktige produktiviteten i Karasjok og Vest-Finnmark negativt.» [...] «Ut i fra målsetningen om en økologisk og økonomisk bærekraftig reindrift er det et stort potensial som kan realiseres i Vest-Finnmark og Karasjok gjennom å tilpasse reintallet til arealene og øke det prosentvise slakteuttaket betydelig i tiden fremover.»

Reintall ved driftsårets slutt (pr. 31. mars) over perioden 1979/80–2017/18. Kilde: Landbruksdirektoratet

Figuren på neste side viser reinbeitedistrikt med grenser, distriktsnummer og -navn. Alta kommunes areal er gjengitt med gjennomsliktig brun farge.

Reinbeitedistrikt i Alta kommune. Kilde: NIBIO Kilden

Tabell 1 og 2 på de neste sidene gir oversikt per reinbeitedistrikt over antall siidaandeler og antall personer i siidaandelene for vest-Finnmark, samt reintall i sluttstatus for de ti siste driftsårene (kilde: Landbruksdirektoratet 2018).

Tabell 1. Antall siidaandeler og antall personer i siidaandelene, ved slutten av driftsåret 2017/18 (per 31. Mars 2018). Antall sommer- og vintersiidaer gjenspeiler en gjennomsnittssituasjon for de siste driftsårene.

REINBEITEDISTRIKT	SIDAANDELER	PERSONER	SIDAER	
			i siidaandelene	Sommer
19 - Sállan	10	82	3	5 ^{1a, 1b}
20 - Fálá	6	24	1	1
21 - Gearretnjárga	8	35	1	1
22 - Fiettar	14	111	1	3
23 - Seainnus/Návvgastat	15	124	4	4
Valgenjárgga siida	3	34	1	1
Grenjárgga siida	6	36	1	1
Jalgon siida	5	44	1	1
Ealenjárgga siida	1	10	1	1
24A - Oarje-Sievju	6	36	2	1
24B - Nuorta-Sievju	3	17	2	2
Kautokeino østre sone	62	429	14	15^{2a}
25 - Stierdná	6	48	2	2
41 - Beaskádas	5	53	1	2 ^{1b, 1c}
26 - Lákkonjárga	15	157	1	4 ^{1a}
27 - Joahkonjárga	13	107	1	4 ^{1d, 1e}
28 - Cuokcavuotna	3	23	1	2 ^{1e}
29 - Seakkesnjárga ja Sildá	3	17	2	2
32 - Silvvetnjárga	6	72	2	2
33 - Spalca	17	137	1	4 ^{1d}
40 - Orda	14	108	1	2 ^{1e}
11T - Ráidná	2	12	1	1 ^{1f}
33T - Ittunjárga	3	23	1	1
19/32T - Ivgoláhku	6	24	2	2 ^{1f}
Kautokeino midtre sone	93	781	16	24^{2b}
34 - Ábborašša	11	105	1	5
35 - Fávrosorda	16	83	1	2
36 - Cohkolat	13	65	1	4
37 - Skárfvággi	3	18	1	1
39 - Árdni/Gávvir	8	40	1	1
42 - Beahcegealli	5	34	1	1
Kautokeino vestre sone	56	345	6	14
VEST-FINNMARK	211	1 555	36	53

Landbruksdirektoratet 2018

- 1 Felles vinterssida mellom a. D19-Sállan og D26-Lákkonjárga, b. D19-Sállan og D41-Beaskádas c. D40-Orda og D41-Beaskádas d. D27-Joahkonjárga og D33-Spalca e. D27-Joahkonjárga og D28-Cuokcavuotna f. D19/32T-Ivgoláhku og D11T-Ráidná.
- 2 Sumtallet for sonene er korrigerert ned med henholdsvis a. 2 siidaer og b. 4 siidaer på grunn av felles vintersiidaer mellom siidaandeler fra ulike sommerbeitedistrikter.

Tabell 2. Reintall i sluttstatus for de 10 siste driftsårene (korrigert reintall per 31. mars unntatt siste år).

REINBEITEDISTRIKT	REINTALL I SLUTTSTATUS (pr. 31. mars)									
	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18
19 - Sállan	4 277	4 379	4 215	4 186	4 001	3 975	3 341	3 644	4 491	4 694
20 - Fálá	2 258	2 196	2 400	3 152	2 682	2 467	2 131	2 626	2 581	2 490
21 - Gearretnjárga	2 984	3 159	3 223	3 253	2 905	2 824	2 273	2 184	2 280	2 246
22 - Fiettar	7 210	7 290	7 959	7 835	7 326	6 756	5 412	5 695	5 745	5 182
23 - Seainnus/Návvgastat	8 577	9 426	11 340	12 266	11 471	9 516	6 735	6 735	6 409	6 533
Valgenjárgga siida	1 296	1 297	1 336	1 323	1 377	1 337	1 269	1 298	1 298	1 298
Grenjárgga siida	4 249	4 709	6 181	6 915	6 063	4 857	2 835	2 537	2 440	2 582
Jalgon siida	2 900	3 247	3 636	3 798	3 731	3 030	2 274	2 500	2 271	2 253
Ealenjárgga siida	132	172	187	230	300	292	357	400	400	400
24A - Oarje-Sievju	1 243	1 213	1 245	1 239	1 341	1 246	1 189	1 222	1 280	1 221
24B - Nuorta-Sievju	734	704	599	751	1 092	664	683	1 053	743	492
Kautokeino østre sone	27 283	28 367	30 981	32 682	30 818	27 448	21 764	23 159	23 529	22 858
25 - Stierdná	1 395	1 660	1 464	1 486	1 277	1 177	1 059	1 165	1 269	1 160
41 - Beaskádas	4 687	5 035	4 057	4 592	4 754	4 179	3 561	3 424	3 009	2 998
26 - Lákkonjárga	8 870	8 605	7 253	7 807	8 688	7 023	5 422	5 330	4 946	4 807
27 - Joahkonjárga	6 379	5 780	5 205	6 186	5 336	4 619	6 329	5 626	4 520	4 226
28 - Cuokcavuotna	610	593	590	643	588	659	654	689	746	774
29 - Seakkesnjárga ja Sildá	1 097	1 185	1 255	1 258	1 160	1 099	1 134	1 196	1 196	1 196
32 - Silvvetnjárga	2 095	2 274	2 256	2 311	2 087	2 068	2 096	2 087	2 100	2 095
33 - Spalca	7 006	6 360	6 431	7 376	7 140	6 475	4 987	4 790	5 279	5 044
40 - Orda	6 317	5 805	5 796	6 624	6 554	5 928	5 160	6 380	6 285	5 779
11T - Ráidná	283	319	337	387	391	378	331	410	458	487
33T - Ittunjárga	702	788	834	844	783	769	969	897	897	893
19/32T - Ivgoláhku	1 865	2 081	2 072	2 291	2 713	2 666	2 394	2 211	2 234	2 129
Kautokeino midtre sone	41 306	40 485	37 550	41 805	41 471	37 040	34 096	34 205	32 939	31 588
34 - Ábborašša	6 325	6 724	6 957	7 657	7 588	7 384	4 193	4 142	4 142	4 104
35 - Fávrosorda	6 723	8 387	8 238	9 040	9 388	8 563	6 330	6 213	6 323	6 236
36 - Cohkolat	8 758	8 804	8 886	10 033	10 422	8 947	6 873	7 201	6 142	6 897
37 - Skárfvággi	1 620	1 537	1 372	1 450	1 859	1 939	1 791	1 567	1 465	1 120
39 - Árdni/Gávvir	2 155	2 408	2 127	2 264	2 203	2 119	1 716	1 956	1 945	1 880
42 - Beahcegealli	1 839	1 836	1 846	2 124	2 378	2 441	2 570	2 466	2 591	2 687
Kautokeino vestre sone	27 420	29 696	29 426	32 568	33 838	31 393	23 473	23 545	22 608	22 924
VEST-FINNMARKE	96 009	98 548	97 957	107 055	106 127	95 881	79 333	80 909	79 076	77 370

Landbruksdirektoratet 2018

På de etterfølgende sidene vises en serie med kartutsnitt over Alta kommune hvor de ulike reindriftsinteressene er tegnet inn. Kilde: kilden.nibio.no

Som det framgår av disse kartene er det ikke mange områder i kommunen hvor det *ikke* er reindriftsinteresser av en eller annen art. For områdene i og inntil Alta by (se kartutsnitt 7) er det imidlertid opprettet en reinbeitefri sone gjennom forskrift med hjemmel i Reindriftsloven. Denne sonen er i plankartet avmerket med såkalt *hensynssone* som opplyser om gjeldende forskrift. Sonen ble første gang vedtatt gjennom kongelig resolusjon i 1927, og senere tatt inn i Reindriftsloven. Bakgrunnen for sonen var hensynet til skogens foryngelse.

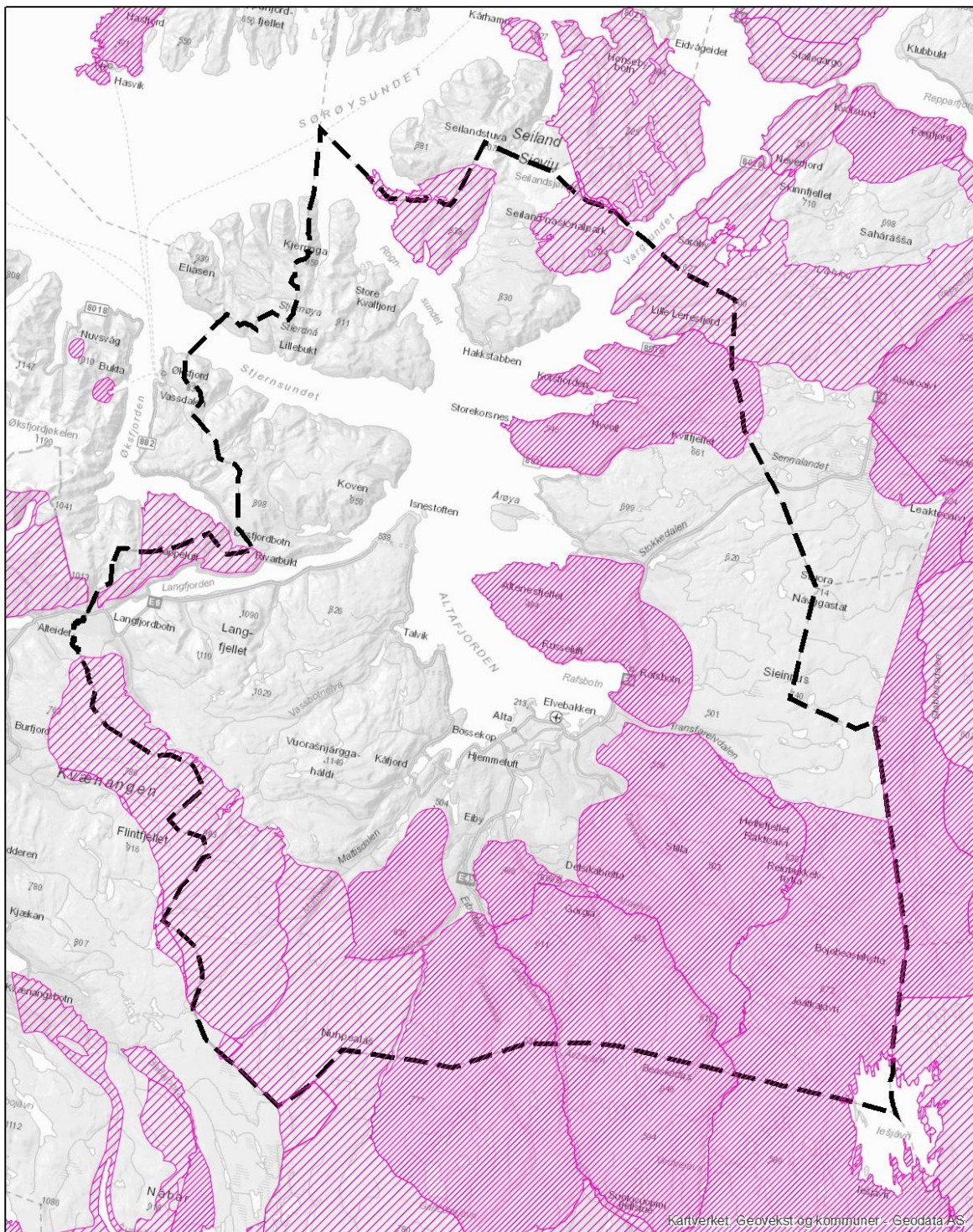
I de senere årene har det også vært flere konflikter mellom landbruk og reindrift fordi beitende rein har tatt seg ned på dyrka mark. Denne problematikken har imidlertid mange aspekter, og

verken årsakssammenhenger eller løsninger er det mulig å gi en dekkende framstilling av i denne utredningen.

Se for øvrig redegjørelse for plangrep i kap 4.3.4.

Kartutsnitt 1: Høstbeiteområder

Tegnforklaring

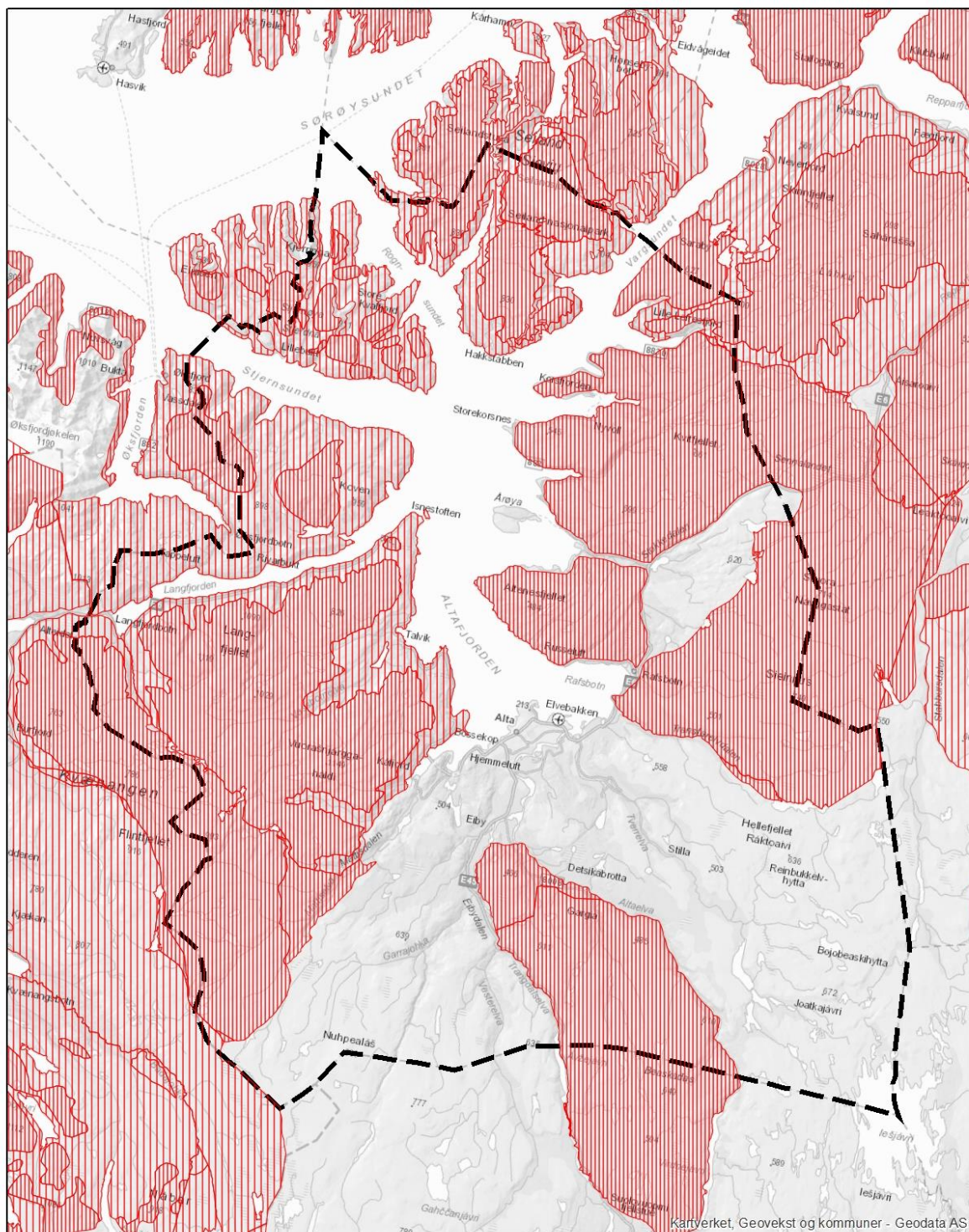
- Kommunegrense
- Tidlig høstland
- Parringsland

Kilde: WMS for Reindriftsforvaltningen

Kartverket, Geovekst og kommuner - Geodata AS

Kartutsnitt 3: Sommerbeiteområder

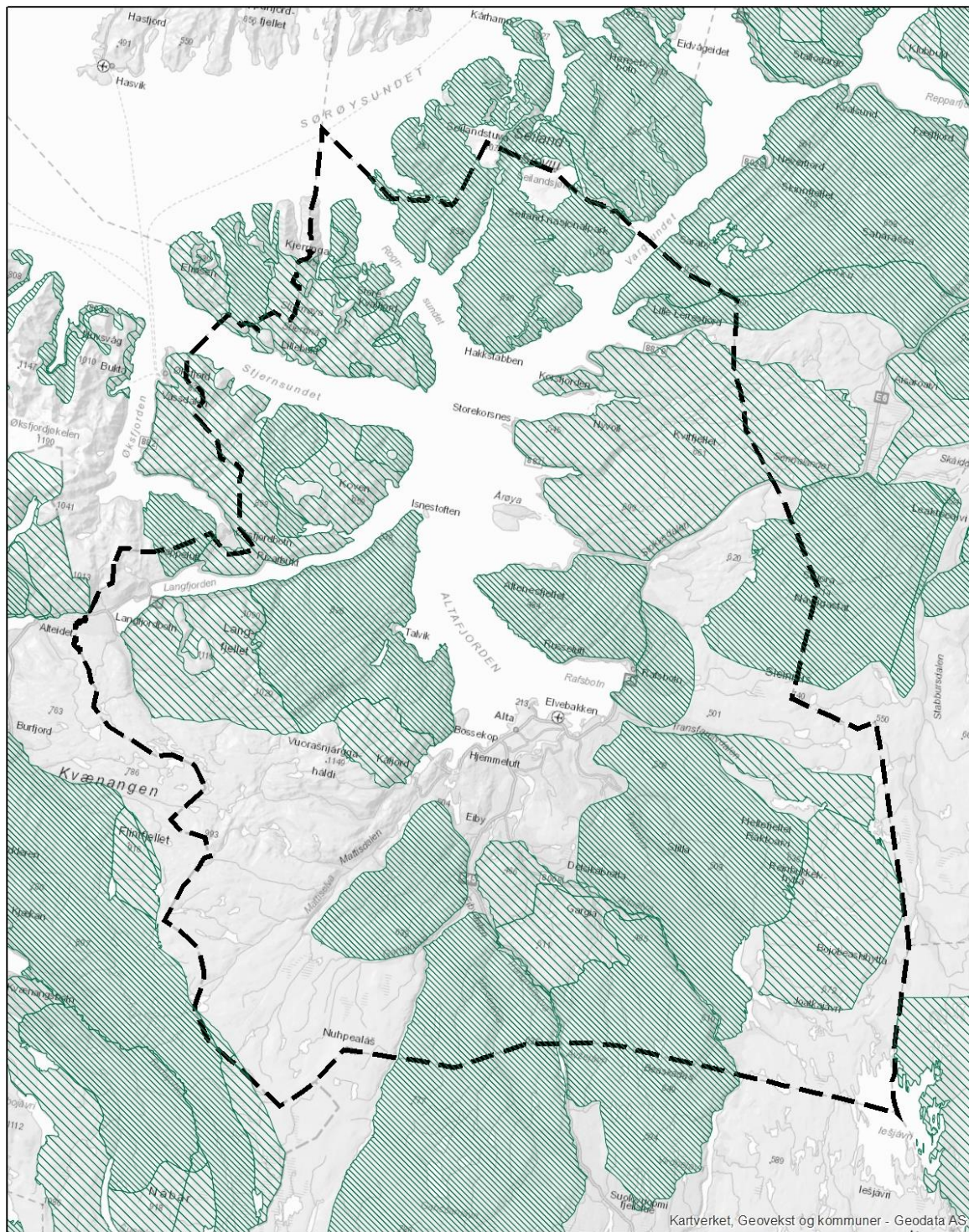
Tegnforklaring

- Kommunegrense
- Lavere liggende sommerland
- Sentrale høyere liggende områder og luftingsområder

Kilde: WMS for Reindriftsforvaltningen

Kartutsnitt 4: Vårbeiteområder

Kartverket, Geovekst og kommuner - Geodata AS

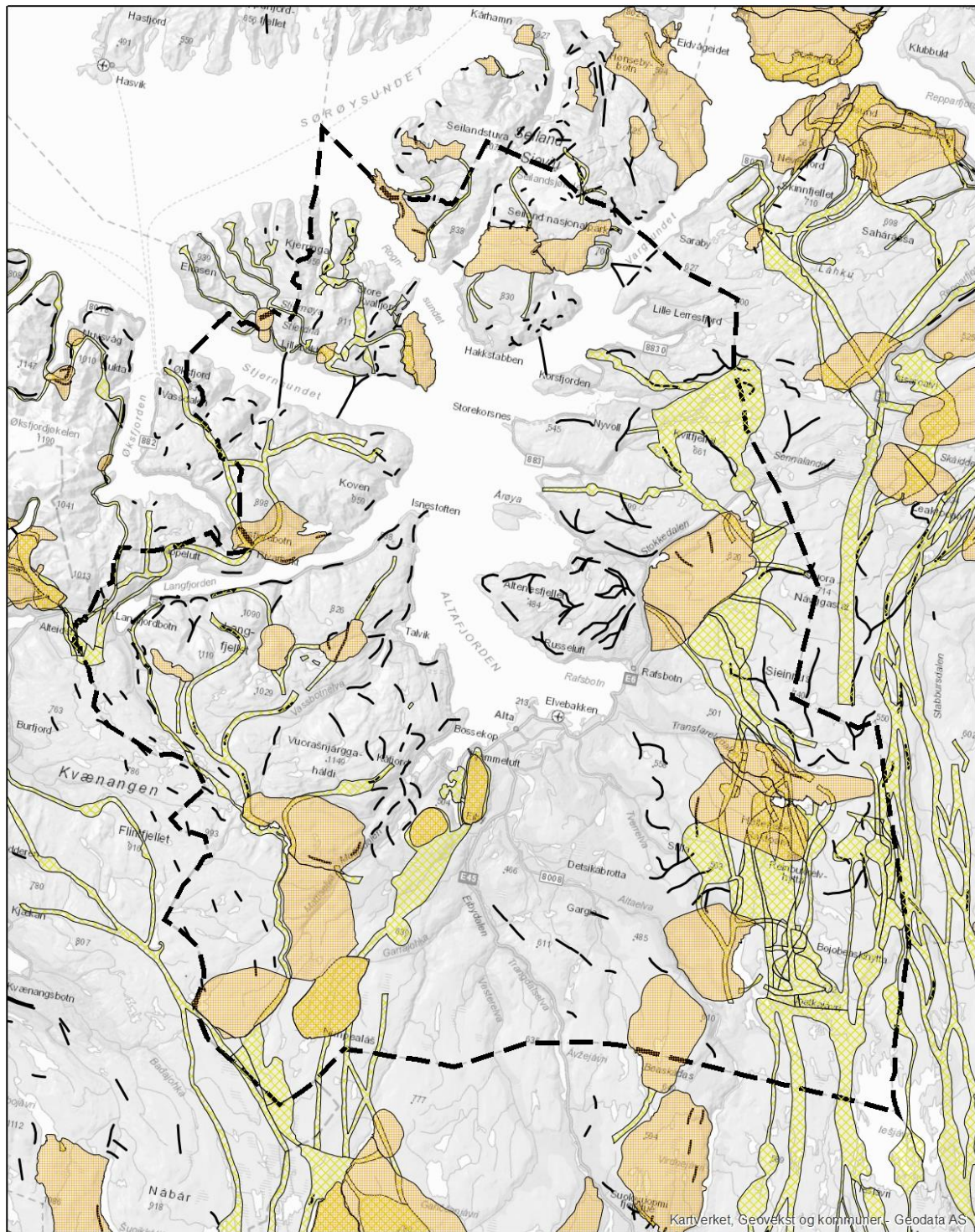
Tegnforklaring

- Kommunegrense
- Okse- og simlebeitelend
- Kalvings- og tidlig vårland

Kilde: WMS for Reindriftsforvaltningen

Kartutsnitt 5: Samlingsområder, drivingsleier og trekkleier

Tegnforklaring

- Kommunegrense
- Flyttleier
- Oppsamlingsområde
- Trekkleier

Kilde: WMS for Reindriftsforvaltningen

Kartutsnitt 6: Ulike anlegg i reindriftnæringen

Kartverket, Geovekst og kommuner - Geodata AS

Tegnforklaring

- Kommunegrense
- Beitehage
- Fangarm
- Reindriftsvei
- Båttransport for rein
- Bro

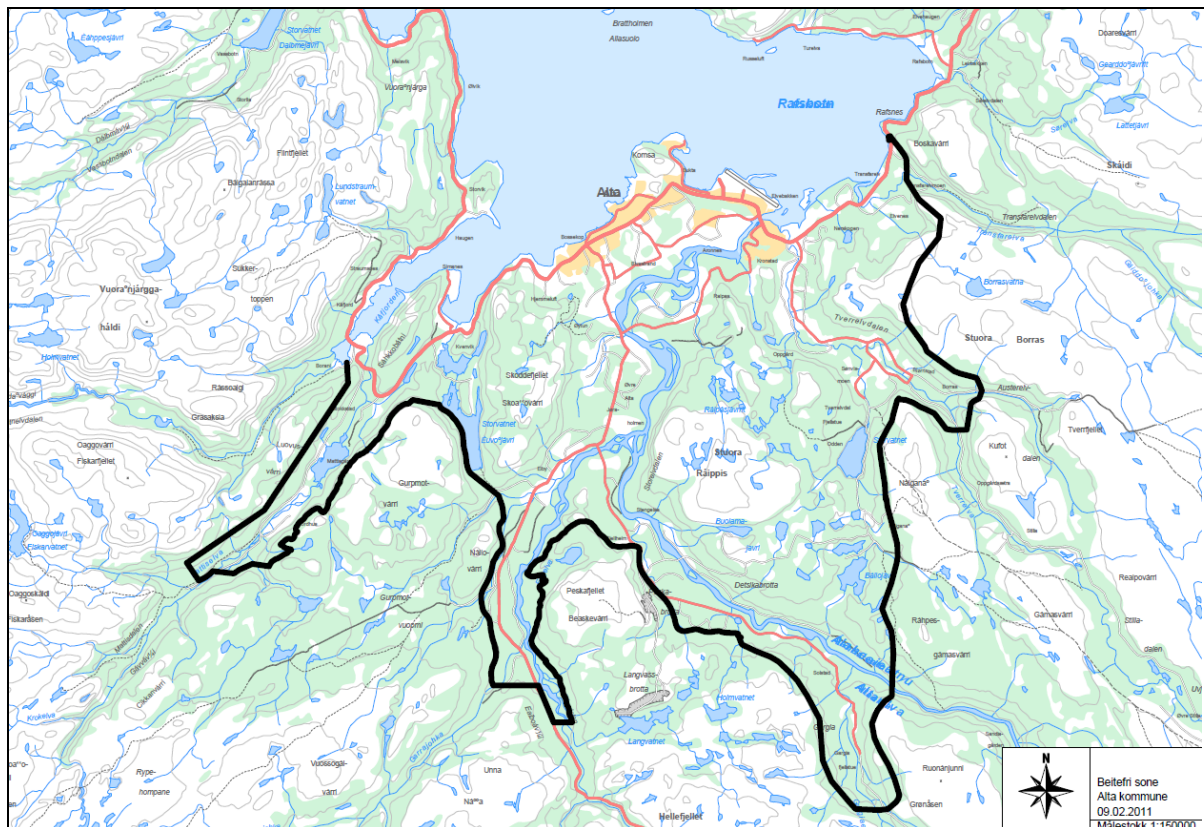
- Merkegjerde
- Skille/opplastingsgjerde
- Kombinert gjerde (merk/slakt)
- Feltslakteanlegg
- Mobilt arbeidsgjerde
- Bolig for reindriftsutøver
- Gjeterhytte
- Mye brukt telt plass
- Gamme
- Naust/lager

- Sperregjerde - permanent
- Sperregjerde - midlertidig
- Fangarm

Kilde: WMS for Reindriftsforvaltningen

Kartutsnitt 7: Fredningsgrensa for reinbeite rundt Alta by

Kilde: www.reindrif.no

3.2.3 Jord- og skogbruk

Landbruk regnes som en av de viktigste, tradisjonelle sjøsamiske næringene i kommunen – ved siden av bl.a. fiske. Oversikt over antall gårdsbruk som er i drift i STN-området per oktober 2019 er tatt med i oversikten nedenfor. Siden forrige oversikt i utredningen fra 2011 har 10 bruk forsvunnet, noe som nesten halverer antallet bruk (ned 45 %).

Grunnkrets	Antall bruk i drift ⁱ
1. Lille Lerresfjord	0
2. Store Lerresfjord	0
3. Komagfjord	2 sauebruk
4. Korsfjord	2 sauebruk
5. Nyvoll	1 sauebruk, 2 melkebruk
6. Storekorsnes	0
7. Kongshus	2 melkebruk
8. Talvik	2 sauebruk, 1 melkebruk
9. Isnestofte	1 melkebruk
10. Vassbotnelv	0
11. Langfjordbotn	1 kjøttprod., 1 fôr- og melkebruk+2 melkebruk, 2 melkebruk som samdrift
12. Tappeluft/Rivarbukt	0
13. Stjernøya	3 sauebruk (også geit/kalv)
14. Seiland	0
Totalt antall bruk i drift	22, hvorav 2 sambruk

Flere av de familiene som driver gård, gjør det i kombinasjon med andre næringer, herunder bla fiske og ulike typer servicenæringer.

I forhold til skogsdrift i lauvskogen går denne stort sett ut på vedproduksjon til eget bruk og noe til videreforedning. Når det gjelder barskogen er det i hovedsak snakk om tynningshogst. Potensialet for mer kommersiell tynningsdrift av barskogen vurderes imidlertid å være tilstede.

3.2.4 Fiske, havbruk og andre næringer i kystsonen

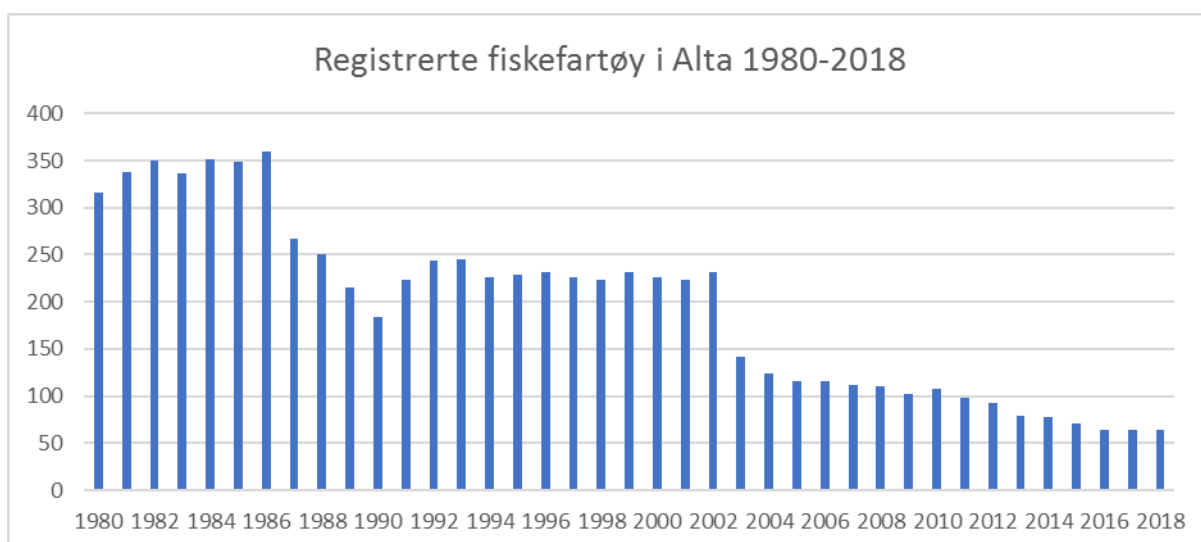
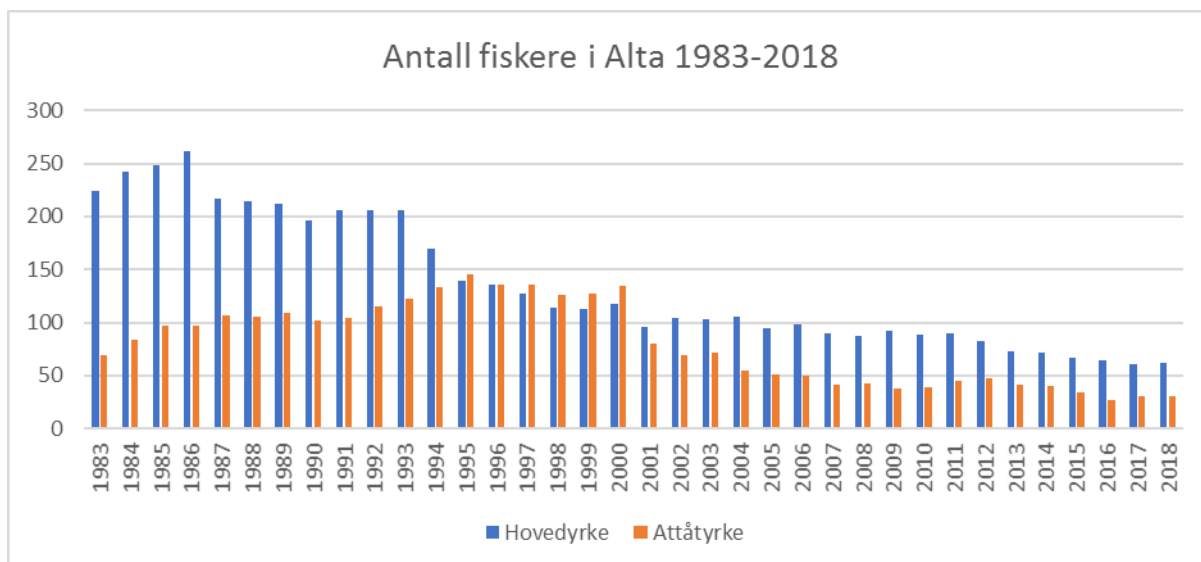
Fiske

Pr. 13.2.2019 var det registrert 62 personer i fiskermantallet i Alta kommune med fiske som hovedyrke og 30 personer med fiske som attåyrke, jf. stolpediagrammet under.

Vi kan se av diagrammene under at både antall fiskere og antall fiskefartøy har gått tilbake i Alta de senere år. Dette er sammenfallende med trender for øvrig langs kysten.

På de neste sidene presenteres kart som viser fiskeri- og akvalturområder i Altafjorden. Se også redegjørelse under avsnittet Havbruk.

ⁱ Tall pr. 08.10.19. Kilde: Alta kommune, Samfunnsutvikling, Jord- og skogbruk

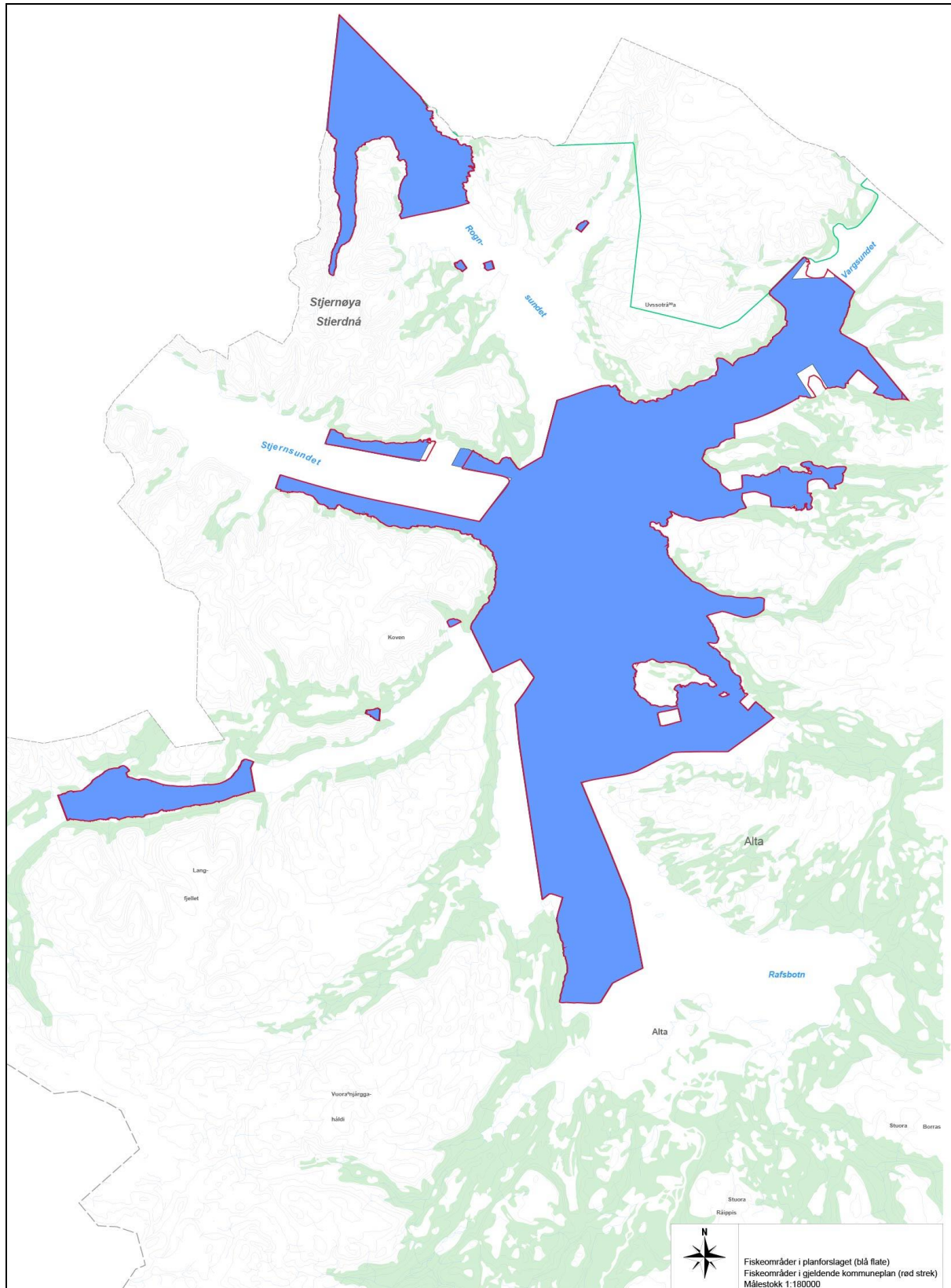
Det finnes pr. i dag ikke fiskemottak i Alta kommune, men det jobbes med å åpne et mottak på Storekorsnes. Hjellplasser er tilgjengelig bl.a. i Store Kvalfjord, Talvik, Kåfjord, Urnesbukta (midlertidig), Årøya, Storekorsnes, Komagfjord og Lille Lerresfjord. I tillegg har mange fiskere etablert hjellplasser i tilknytning til egne naust.

I forbindelse med rulleringen i 2001 ble gyteplasser og fiskeområder kartlagt og prioritert av en bredt sammensatt arbeidsgruppe for kystsonen (tilsvarende som i denne rulleringen). Se eget kart vedrørende disse.

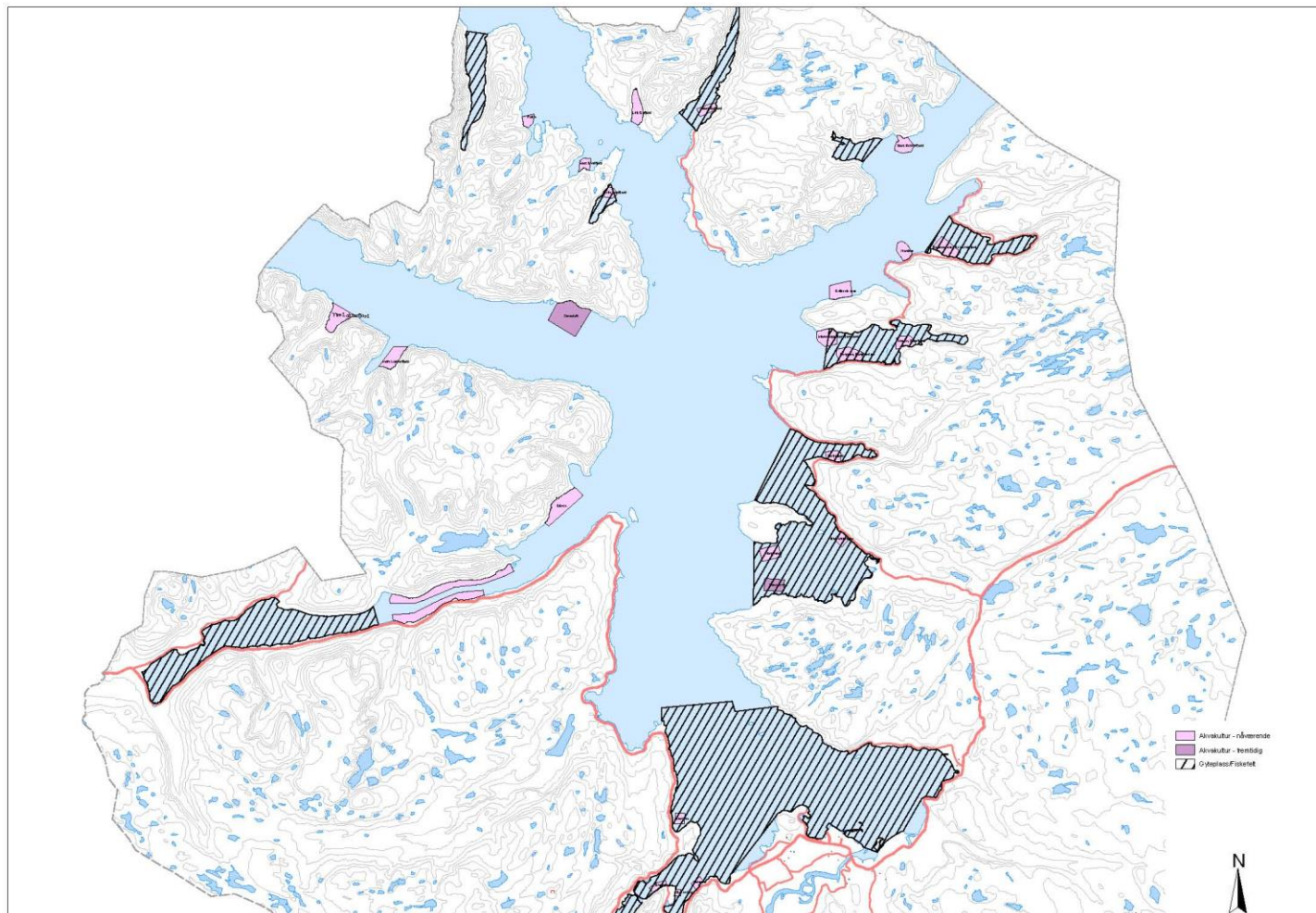
De oppdrettslokalitetene som pr i dag ligger i områder med fiskeriinteresser har kommet inn i planen som følge av tidligere prosesser.

I lokalpolitikken går det diskusjoner om hvorvidt oppdrettsnæringen bidrar med flere negative enn positive ringvirkninger til kommunen.

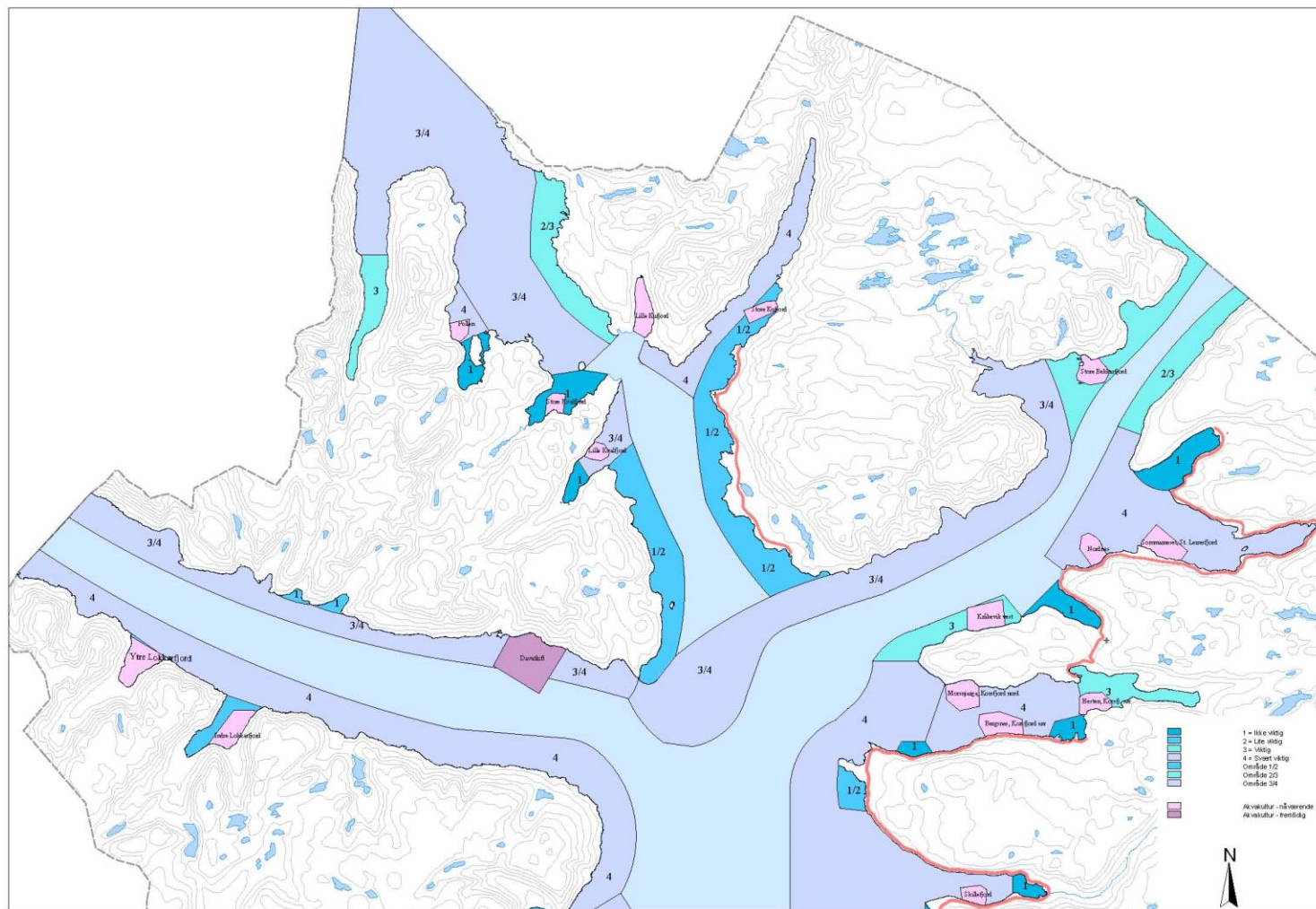
Fiskeområder avsatt i planforslaget (ved fornyet offentlig ettersyn)

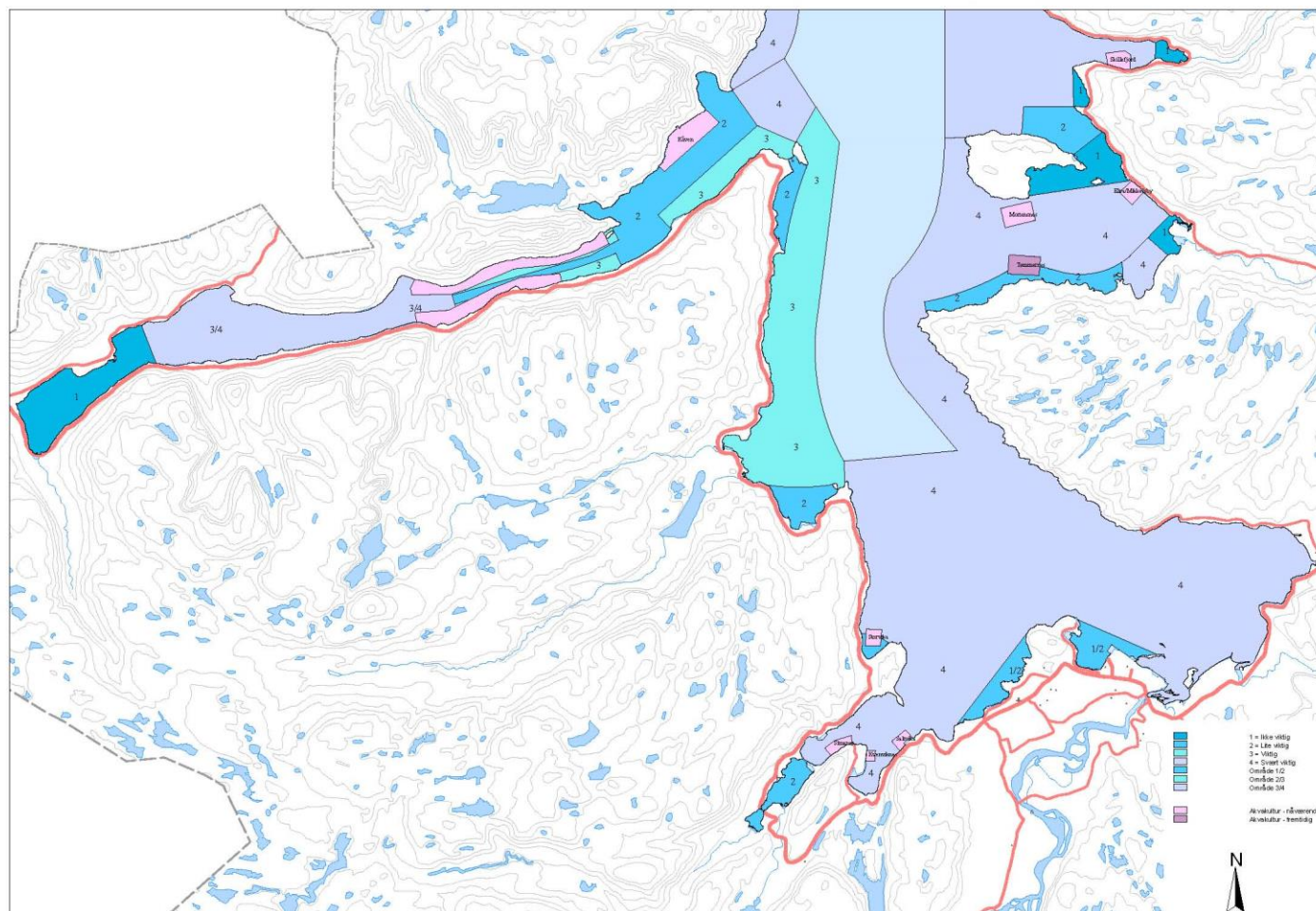
Gyteplasser i Altafjorden (registrert av Kystsonegruppa under rullering av kommuneplanen 2001)

Fiskeriinteresser i nordlig del av Altafjorden
(registrert og vektet av Kystsonegruppa for rulleringen i 2001)

Fiskeriinteresser i sørlig del av Altafjorden
(registrert og vektet av Kystsonegruppa for rulleringen i 2001)

Havbruk

I Alta kommune er det 25 tillatelser for matfiskproduksjon av laks og ørret per februar 2019ⁱⁱ, 1 slakteri og 3 administrative regionkontorer innen havbruk. Havbruksnæringen sysselsetter 237 personer med arbeidssted i Alta kommune. 256 personer er bosatt i Alta kommune og sysselsatt i næringenⁱⁱⁱ. For en del distriktsbygder bidrar oppdrettsnæringen med viktige arbeidsplasser og derved også til stabilisering av bosetningen. Men det er også motstand mot oppdrettsvirksomhet i enkelte bygder. Kritikken mot oppdrettsnæringen går bla på at den brakklegger og forurenses fjordene, og dessuten forstyrrer hyttefreden.

Miljøundersøkelsen som AkvaplanNiva gjennomførte i Altafjorden i 2005 gir ikke støtte til kritikken mot oppdrettsnæringen i fht forurensning og brakklegging av fjorden. Det er imidlertid viktig å være klar over at denne resipientundersøkelsen ikke nødvendigvis gir et fullstendig bilde av den totale belastningssituasjonen i fjorden. I det politiske miljøet pågår det også diskusjoner om hvorvidt næringen bidrar nok med ringvirkninger til lokalsamfunnet målt i forhold til de ulempene som følger med.

Når det gjelder konflikt mellom hytteeiere og oppdrett har holdningen politisk vært at slike konflikter bør unngås, men at næringsvirksomhet i utgangspunktet må ha forrang i forhold til private hytter.

Ved rulleringen 2001 ble fiskeplasser, gyteområder med mer utredet og prioritert av daværende kystsonegruppe. Dette ligger til grunn for gjeldende arealdel. Se egne kartutsnitt. En av premissene som ble gitt i planprogrammet for pågående rullering er bla at det pr i dag er tilstrekkelig med areal til oppdrettsnæring i Altafjorden. I gjeldende plan er det avsatt 22.577 daa til akvakulturformål. I forslag til revidert plan er dette redusert med nærmere 7000 daa til ca 21.281 daa. I tillegg er fellesområder hvor det ikke er tillatt med anadrome fiskeslag (FFNFA) videreført fra gjeldende plan. Presset på kystsonen og det tradisjonelle sjøsamiske fisket må derfor sies å være uendret eller lett redusert i forslag til rullert plan i forhold til gjeldende plan. Det er ikke lagt inn noen nye lokaliteter til akvakultur i planforslaget, men noen av de eksisterende har fått justert sin avgrensning. Akvakulturområdene i Indre og Ytre Lokkarfjord er tatt ut av planforslaget, og Langfjord er redusert i størrelse.

Se for øvrig utredningens pkt 4.3.1.

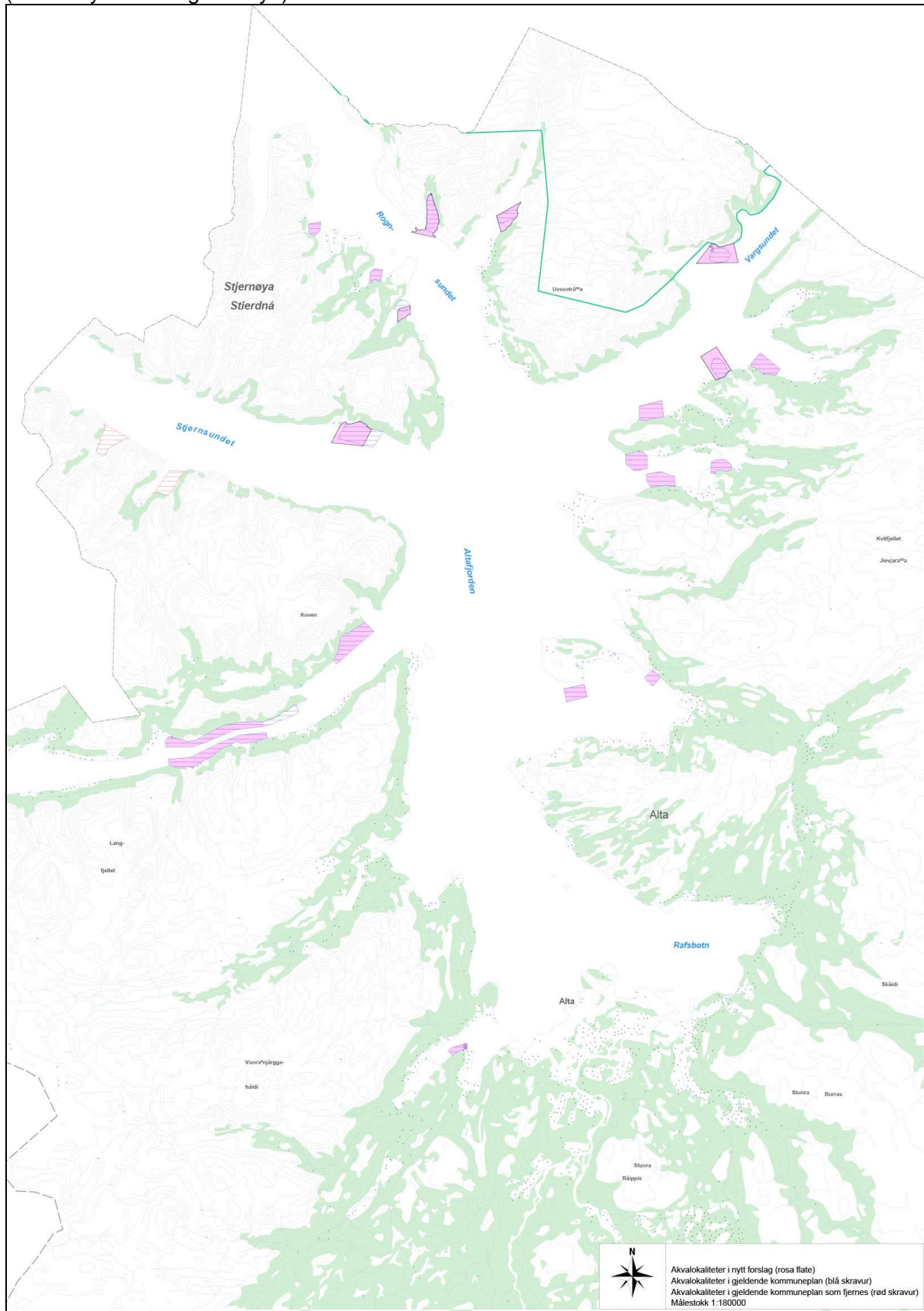
Andre næringer i kystsonen

Av andre næringer i kystsonen kan nevnes flere reiselivsbedrifter (turistfiske mm.), både i Langfjorden, Komagfjord og Rognund. Flere slike bedrifter er dessuten under etablering/planlegging, bla i Korsfjorden og Pollen. På Stjernøya ligger dessuten en større råstoffutvinningsbedrift (nefelinsyenitt) i kystsonen. I Korsfjorden finner vi også slipp, og det er flere offentlige og private kaier og marinaanlegg.

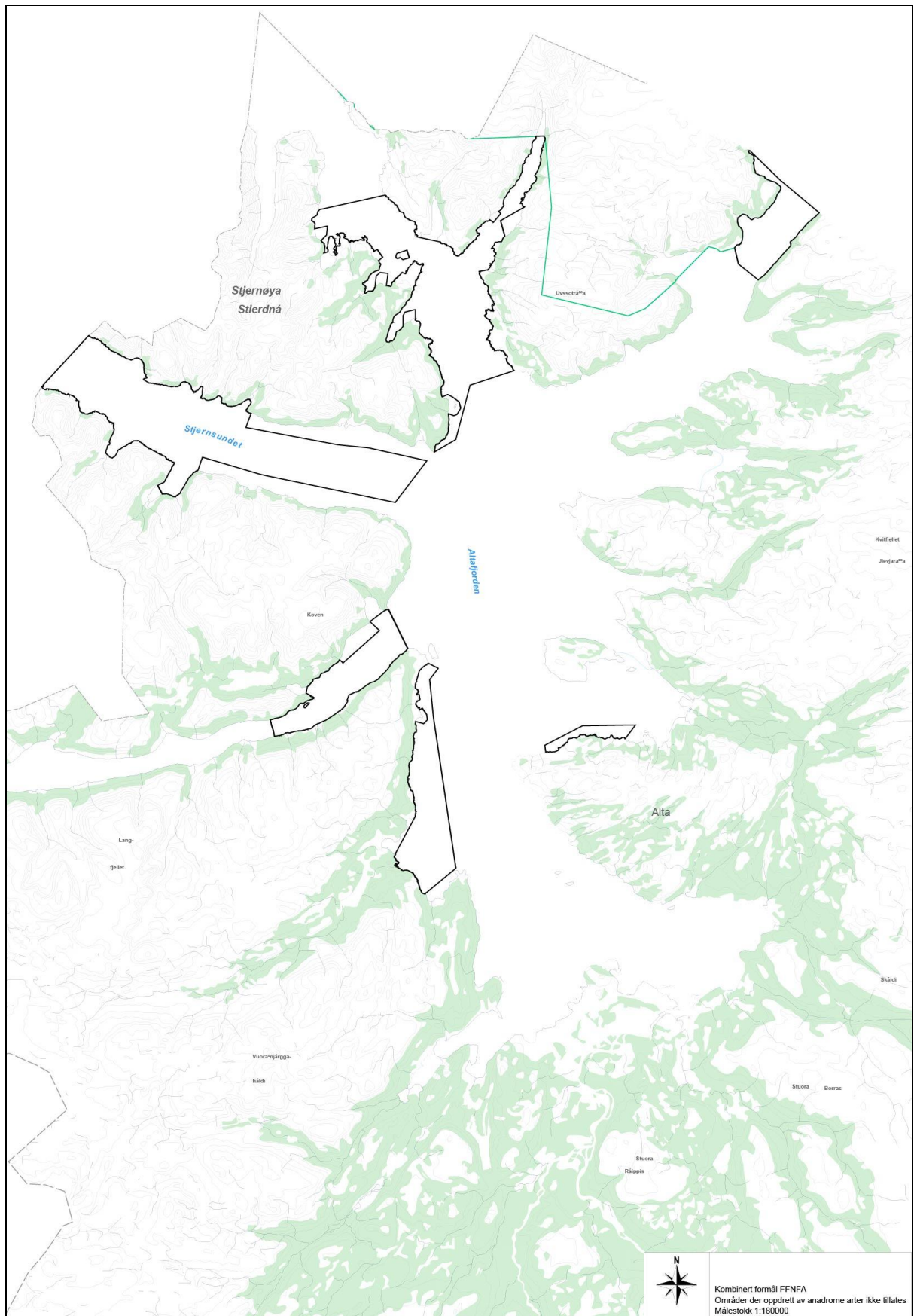
ⁱⁱ Kilde: Fiskeridirektoratet

ⁱⁱⁱ Begge tallene fra 2017. Kilde: Noodt & Reiding 2019 «Ringvirkningsanalyse av havbruksnæringa i Vest-Finmark»

Nye og eksisterende oppdrettslokaliteter (ved fornyet offentlig ettersyn)

Fellesområder hvor anadrome fiskearter ikke tillates

3.2.5 Utmarksnæringer

Det finnes ingen god oversikt over omfanget av utmarksnæringer i Alta, verken mht antall utøvere eller type næring. Men utmarksnæringer drives, og da gjerne i kombinasjon med andre næringer, eksempelvis reindrift, gårdsbruk og reiseliv. Til de mest vanlige formene for utmarksnæring i Alta kan regnes jakt, fiske, sanking av bær, sopp, urter med mer.

3.2.6 Kunst og håndverk – Doudji

Som for utmarksnæringer finnes det ingen god oversikt over antall og lokalisering av duodji produsenter. Det er sannsynlig at disse i stor grad driver denne virksomheten fra hjemmet. Langs E6 er det imidlertid flere utsalgssteder for slikt håndverk (bla på Sarves, Kreta i Kåfjorden og Eidsnes (flyttet fra Isnestofen etter E6 vest-utbyggingen)).

3.2.7 Reiseliv og kulturnæringer

Det er først og fremst en reiselivsbedrift som formidler samisk kultur og næringsutøvelse i Alta. Dette er Boazo sami siida i Øvre Alta. For øvrig er det en rekke mindre bedrifter/aktører som formidler samisk kultur gjennom ulike kunstuttrykk (musikk, billedkunst med mer).

3.2.8 Kombinasjonsnæringer

Mange som driver innenfor reindrift kombinerer denne næringen med duodji produksjon, ulike typer utmarksbruk og salgsvirksomhet. Også gårdbrukere rundt Altafjorden kombinerer gårdsdriften med fiske, ulike typer servicenæringer, havbruk og forskjellige former for utmarksbruk.

3.3. Samisk kultur og samfunnsliv

3.3.1 Samisk språk

Alta kommune inngår ikke i samisk språkforvaltningsområde, og offisielt språk er derfor kun norsk. Stedsnavnskiltingen av Alta by (langs E6) er imidlertid trespråklig; med norsk, samisk og kvensk/norskfinsk tekst. Enkelte offentlige bygg er også skiltet på samisk (Helsesentret, Alta videregående skole, m.fl.).

Alta kommune har per i dag ikke spørsmålet om tiltredelse i samisk språkforvaltningsområde oppe til vurdering.

3.3.2 Skole, barnehage og oppvekstmiljø

Skole: Kommunen har tilbud om egen klasse med samisk som førstespråk ved Komsa skole. Skoleåret 2018/19 var det 11 elever med samisk som førstespråk fordelt på trinn 3, 4 og 5. Fra skoleåret 2019/20 ble i tillegg 7 elever innskrevet som førsteklasinger med samisk førstespråk. I tillegg gis det tilbud om undervisning i samisk ved de fleste barne- og ungdomsskolene i Alta, men da som andrespråk (180 elever i skoleåret 2014/15).

Det har tidligere vært drøftet å opprette en egen samisk skolekrets i Alta. Foreldrene har imidlertid vært skeptisk til det, da dette medfører at elevene må ut av sitt eget nærmiljø, samt at det krever mye transport mellom hjem og skole for familien. Alta kommune jobber derfor ikke videre med opprettelse av egen samisk skolekrets nå. I forbindelse med offentlig ettersyn av kommuneplanens arealdel kom det innspill fra Álttá Sámiid Searvi (Alta Sameforening) om opprettelse av ny samisk skolekrets. Siden dette spørsmålet ikke er et arealspørsmål, er det videreformidlet til oppvekst som riktig instans. I kommunedelplan for oppvekst, som ble vedtatt i november 2018, er det definert som en strategi i punkt 5.2.2 at «*vi må tilby et sammenhengende samisk tilbud i barnehage og skole 0-16 år med høy kvalitet og høy status*».

Barnehage: I 2019 åpnet en kommunal samisk barnehage i Alta *Guovddáš mánáidgárdi* i lokalene til tidligere Midtbakken barnehage. Barnehagen er to-avdelings barnehage, en småbarns avdeling med plass til ni barn, og en avdeling for store barn med plass til 18 barn. Småbarnsavdelinga heter Násti (Stjerne) og store heter Guovssahas (Nordlys). Barnehagen er i skrivende stund full, og det står barn på venteliste

I tillegg fins en privat samisk barnehage *Álttá siida* som drives av Alta Sameforening (Álttá Sámiid Searvi). Barnehagen har tre avdelinger: Rieban med 19 barn i alderen 4–5, Sáhpan med 14 barn i alderen 1–3 og Njoammil med 18 barn i alderen 3–4.

Alle barnehager i Alta har fått forslag til rullert plan på høring.

Oppvekstmiljø (fysisk): Alta har opplevd stor befolkningsvekst praktisk talt hvert år etter krigen, og fram til nå har det vært stort fødselsoverskudd i en ung befolkning som har bidratt sterkest til veksten. Av dette må vi konkludere at foreldre generelt anser Alta kommunes oppvekstvilkår å være relativt gode. I forhold til det fysiske oppvekstmiljøet har kommunen satset sterkt på tilgang til idrettsanlegg, friområder, lekeplasser, bolignære turløyper og andre tiltak for å øke fysisk aktivitet, trivsel, opplevelser og rekreasjon. Jf. denne utredningens pkt. 4.2.3.

3.3.3 Utdanning og FoU

Universitetscampus Alta inngår i reguleringsplanen for sentrum. Institusjonens arealbehov er vurdert i denne prosessen. Ivaretagelse av samiske interesser og hensyn i forhold til lokale utdanningsinstitusjoner og FoU-virksomhet var tema i forrige rullering av kommuneplanens samfunnsdel.

3.3.4 Organisasjonsliv

Álttá Sámiid Searvi (Alta Sameforening) er en aktiv deltaker i samfunnsdebatten. Foreningen har levert inn to skriftlig innspill under offentlig ettersyn.

Samisk foreldrenettverk: Nettverket jobber for å styrke barns og foreldres interesser, og vil ha et særlig fokus på samisk språkopplæring i Alta. Nettverket er ikke særskilt varslet om planarbeidet ved brev, men har som andre foreldrenettverk hatt anledning til å gi innspill på bakgrunn av den generelle offentligheten i saken. Disse nettverkene representerer imidlertid en ressurs som bør involveres mer direkte ved senere rullinger, også samfunnsdelen og tematiske kommunedelplaner.

Fjordfiskernes forening: Foreningen har ikke definert en konkret samisk tilknytning, men representerer likevel en tradisjonell, sjøsamisk næring i Alta.

Bivdi: Bivdi er en sjøsamisk fangst- og fiskeriorganisasjon, hvis hovedformål er å fremme og ivareta sjøsamenes interesser og rettigheter til og i sjøen. Bivdi er tilskrevet i forbindelse med utarbeidelse/høring av planprogram, varsel om oppstart og offentlig ettersyn. Det har ikke kommet innspill til planarbeidet fra Bivdi.

Politiske partier: Det er for tiden ingen samiske partier representert i Alta kommunestyre. Alle partier som er representert i kommunestyret i Alta og på Sametinget har blitt tilskrevet i planprosessen.

3.3.5 Arrangementer/kulturbygg

Av større, offentlige arrangementer kan nevnes Samisk vinterfestival, Rairo-festivalen i Kviby og Gulasearvi samisk ungdomsfestival.

Ved forrige rulling i 2011 ble det satt av et område i Kviby til bygdetun for ulike arrangementer.

3.3.6 Den uorganiserte, samiske kulturen

At det fortsatt eksisterer en levende samisk kultur i Alta, og at mange ønsker å ta vare på/gjenfinne sin samiske identitet, kommer bla til uttrykk gjennom et stadig økende antall personer som lar seg registrere i Sametingets valgmannntall, jf kap 3.1.1.

Interessen for å ta i bruk og videreformidle samisk språk og kultur ser også ut til å stige tilsvarende. Økende oppslutning om Samefolkets dag, samiske folkedrakter og mattradisjoner forteller også om at den samiske, uorganiserte kulturen fortsatt lever i Alta.

3.4. Utfordringer og muligheter

3.4.1 Samfunnsplanleggingen

I kommuneplanens samfunnsdel «Alta vil» har kommunestyret vedtatt mål og strategier med særlig oppmerksomhet på samsike og kvenske/norskfinske forhold som hhv. urbefolkning og nasjonal minoritet i Norge.

Alta kommune og Sametinget har siden mars 2014 arbeidet med en samarbeidsavtale som mål. I mars 2019 ble avtalen signert. Samarbeidets formål er å legge forholdene til rette for et varig og forpliktende samarbeid mellom partene i saker som angår samene og samiske forhold i Alta. Dette med tanke på å styrke samisk språk og kultur i Alta. Partene skal arbeide for erkjennelse av samisk identitet og bakgrunn, bevare og utvikle samisk språk og lokal samisk kultur i Alta. Videre inneholder samarbeidsavtalen 10 satsningsområder.

Kommuneplanens samfunnsdel, så vel som kommunedelplaner og samarbeidsavtalen, representerer et stort mulighetsrom for synliggjøring og styrking av samiske interesser i Alta.

Signeringsseremoni for samarbeidsavtalen 25. mars 2019 ved sametingspresident Aili Keskitalo og ordfører Monica Nielsen.
Foto: Alta kommune

3.4.2 Arealplanleggingen

Utfordringer og muligheter knyttet til vekst og vern:

Alta kommune er en vekstkommune med stort press på arealene i by og nærområde, samtidig som mange distriktsbygder opplever fraflytting. Tradisjonell samisk byggeskikk, med store tomter for variert bruk (bolig, næring, lager, salg mm), samt ønske om samlokalisering av familier, er en utfordring å videreføre i områder med stort utbyggingspress (Alta by). I tillegg er denne utbyggingsformen problematisk i forhold til norsk arealplanlovgivning og norske planleggingsidealer for øvrig, som bygger på arealøkonomisering og funksjonsdeling.

I bygdene rundt Altafjorden har kommunen lagt til rette for en mer fleksibel utbyggingsstruktur gjennom relativt utstrakt bruk av spredt bebyggelse, faktisk helt siden arealdelen ble vedtatt første gang i 1991. Regionale planmyndigheter har ikke bare applaudert denne løsningen, men kommunen synes dette i all hovedsak har vært et hensiktsmessig regime som også har vært ønsket av lokalbefolkningen rundt Altafjorden.

Næringsmessige utfordringer/muligheter:

Konflikten mellom landbruk og reindrift i sentrale deler av Alta, samt konflikten mellom havbruk og fiske i kystsonen, er to andre store arealutfordringer i kommunen. Sammen med andre virkemidler skal arealdelen bidra til kompromisser som gir alle næringene muligheter for bærekraftig drift og utvikling.

4. Plangrep i forhold til samiske interesser

4.1. Samiske interessers deltakelse i planprosessen

4.1.1 Generelt

Opplegget for planprosessen ble fastsatt i planprogrammet – etter høringsrunde med innspill. I tillegg til minimumskravene i pbl om brev til berørte parter og myndigheter, kunngjøringer i pressen og på internett, har kommunen avholdt to serier à syv folkemøter rundt om i kommunen. I tillegg er det avholdt en rekke møter med ulike berørte parter, herunder Regionalt arealplanforum hvor alle sektormyndigheter samt FeFo var invitert. Mange møter og orienteringer er også avholdt med ulike særinteresser, herunder frivillige organisasjoner, politiske partier, næringsforeninger, næringsaktører, bygdelag med mer. Til grunn for planprosessen har bla Sametingets retningslinjer for endret bruk av utmark, samt Sametingets planveileder ligget, bla med hensyn til valg av deltakere, oppsett av tidsplan, bruk av samisk språk med mer.

4.1.2 Særskilt tilrettelegging for samiske deltakere

Hensynet til samiske interesser er for så vidt ikke et nytt tema i arealplanleggingen, men det forsterkede fokuset disse har fått i ny planlovgivning ga innledningsvis noen utfordringer i forhold til hvordan disse best kunne identifiseres og hensyntas; både tematisk og prosessuelt.

Høringsparter: Alle relevante, samiske organisasjoner som lokal planmyndighet hadde oversikt over ble tilskrevet direkte og invitert til å komme med innspill, - samt til å komme på folkemøter. Dette gjelder bla Bivdi, Fjordfiskernes forening, lokale jeger- og fiskerorganisasjoner, lokale bondeorganisasjoner, Alta sameforening og alle politiske partier på Sametinget. I tillegg ble selvfølgelig Sametingets administrasjon og alle reinbeitedistriktene i Alta tilskrevet. Det samme gjelder alle skoler og barnehager, herunder den samiske.

Folkemøter: Folkemøtene ble i tidlig fase vurdert å være en god arena til å innhente innspill direkte fra beboere, lag/foreninger og næringsliv rundt om i kommunen, herunder å komme i inngrep med tradisjonell og lokal, samisk kunnskap. I distrikts-Alta har slike folkemøter erfaringsmessig hatt god oppslutning og bidratt til stort, lokalt engasjement. På folkemøtene ble planens innhold og konsekvenser for den konkrete skolekretsen presentert både digitalt og på papirformat. På den første runden med folkemøter (planprogramfasen) kom det mange og relevante innspill, men veldig få – om noen - var begrunnet eksplisitt i samiske kultur, næringsutøvelse og samfunnsniv. Dette kan ha sammenheng med at folk enten ikke ønsker å, eller har tradisjon for å sortere sine interesser mht etnisitet.

På bakgrunn av innspillene i tidlig fase ble planforslaget utarbeidet. Under offentlig ettersyn var det imidlertid i all hovedsak interesseorganisasjoner og myndigheter (Sametinget og reindrifta) som framførte innspill med konkret samisk innretning, men disse har til gjengjeld vært svært verdifulle i forhold til det videre arbeidet med samiske interesser i planen, bla revisjonen av denne utredningen.

4.2. Plangrep for å sikre samisk kultur

4.2.1 Generelt

Under er det redegjort for de konkrete grepene som er tatt i planforslaget for å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Redegjørelsen er strukturert etter kapitteinndelingen i Sametingets planveileder (som i sin tur bygger på Sametingets veileder for endret bruk av utmark).

4.2.2 Bosettingsmønster og lokalsamfunnsutvikling

Planveilederen pkt 5.1:

"Opprettholde samisk bosettingsmønster og lokalsamfunn som bidrar til å sikre samisk kultur, næringsutvikling og samfunnsliv basert på naturgrunnlaget"

Planforslaget:

- **Bosettingsmønster:** I planen er det videreført muligheter for spredt bebyggelse i tilknytning til alle bygder i distriktet, samt i deler av byens nærområde (herunder Lathari, Borkhus, Øvre Tverrelvdalen m fl). Dette skaper et mer fleksibelt utbyggingsmønster som bedre kan tilpasses familietilknytning, muligheter for småskala næringsvirksomhet med mer. Flere sektormyndigheter har i planprosessen frarådet kommunens sterke satsing på spredt bebyggelse, og det er heller ikke en foretrukket utbyggingsform hvis man ser hen til plan- og bygningsloven og andre særlover. Kommunen mener likevel at spredt bebyggelse i LNFR representerer et hensiktsmessig bindeledd/kompromiss mellom moderne planleggingsidealer (regulerte felt, konsentrert bebyggelse/ arealøkonomisering mm) og det tradisjonelle, samiske bosettingsmønstret.
- **Samiske hensyn på reguleringsplannivå:** Samiske interesser skal avklares/utredes i alle nye reguleringsplaner. Se bestemmelsenes pkt 1.11.1. Til grunn for utredningen skal bla følgende ligge
 - o Retningslinjer for endret bruk av utmark (jf Finnmarksloven)
 - o Sametingets planveileder
 - o Sametingets mineralveileder
- **Kulturminner:** Nye tiltak i uregulerte områder skal alltid sjekkes ut i fht kulturminner, både norske og samiske, jf bestemmelsenes pkt 1.9.1 og 1.11.1.
- **Næringsvirksomhet i hjemmet:** Det tillates etablering av noe småskala næringsvirksomhet i ordinære boligområder (dette etterspørres blant annet av Alta Sameforening i fht duodji-produksjon).

4.2.3 Barns interesser og deltakelse i planleggingen

Planveilederen pkt 5.2:

"Barn bør i sine nærmiljø sikres arealer og anlegg som gir mulighet for samhandling med andre barn for opprettholdelse og utvikling av sin samiske kultur og identitet. Det bør vies oppmerksomhet på tiltak som viderefører kontakt og overfører kunnskap mellom generasjonene"

Planforslaget:

- **Barn og unges repr i plansaker:** Alta har egen barn- og unges representant i plansaker. Denne har vært aktiv i flere av arbeidsgruppene i planarbeidet, blant annet bolig og LNFR/grønnstruktur.
- **Barns direkte deltakelse i plansaker:** Alle skoler, barnehager med mer er tilskrevet og invitert til deltakelse tidlig i planprosessen, samt under offentlig ettersyn. I forbindelse med tidligere rullinger og annet tematisk planarbeid (Grønnplan, Hovednett for sykkel med mer) har det vært kjørt grundige prosesser i lokalmiljøet mht friområder, løypetraser, lekeplasser, areal til skoler med mer, og disse innspillene er innbakt i gjeldende plan. Forslag til rullert arealdel krever for øvrig at barn og unges interesser skal vurderes særskilt ved tillatelse til nye tiltak, jf bestemmelsene pkt 1.11.1
- **Grønnstruktur:** Hensynet til grønnstruktur og muligheter for fysisk aktivitet, herunder nærmiljøanlegg, turløyper mellom boligområder og bynære friluftsområder mm, har hatt

stort fokus også i denne rulleringen. Etter hvert som Alta vokser, og kravet til konsentrasjon av utbyggingområder øker, har det vært viktig å sikre viktige friluftsansenaer og turløyper for barn og voksne. Strandpromenaden, Elvepromenaden, og Byløypa er styrket i planforslaget.

- **Lekeplasser/friområder/idrettsanlegg:** Planen har skjerpede krav til størrelse, lokalisering og møblering av lekeplasser/friområder i fht tidligere, jf revidert lekeplassnorm. Bestemmelsene har også krav til sikkerhet mot fare, lokalklima med mer. Areal til utvidelse/utvikling av eksisterende idrettsanlegg, er også lagt inn i planen.
- **Offentlig og privat tjenesteyting:** Skoler, grendehus og andre allmenntilgjengelege bygg og anlegg i distrikt og nærområde som tidligere inngikk som ordinært LNF-område, er nå sikret med eget formål i planen. Skoler/SFO, barnehager med mer innenfor bygrensen er så langt mulig sikret utvidelsespotensial. I framtiden må man på bakgrunn av utbyggingspress også se for seg utvidelse i høyden, ikke bare i grunnflate.
- **Komsa skole:** Planen foreslår areal til utvidelse av Komsa skole.
- **Tilskudd nærmiljøanlegg:** I Alta kommune er det mulig å søke om tilskudd til nærmiljøanlegg. Dette er bla aktuelt i fht å etablere samlingspunkt i grenda og bedret kontakt mellom generasjonene.
- **Særskilte bestemmelser:** I bestemmelsenes pkt 1.3.3 kreves det at barn og unges interesser skal dokumenteres og sikres ved nye tiltak/planer. Dette skal skje uavhengig av etnisitet. I tillegg kommer særskilte krav til samiske interesser i og krav til vern av natur- og kulturmiljø i pkt.1.11.1.

4.2.4 Utbyggingsområder

Planveilederen pkt 5.3:

"Utbygging av hytter og hytteområder bør som hovedregel skje etter reguleringsplan, der også aktuelle infrastrukturtiltak til slike hytteområder inngår i planen. Hyttebebyggelse bør være mest mulig samlet for å konsentrere belastningen på naturgrunlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv"

Planforslaget:

- **Plankrav:** Hytter legges i all hovedsak ut med reguleringsplankrav
- **Krav til infrastruktur:** Det er tatt inn bestemmelser knyttet til etablering av standard på infrastrukturen til fritidsbebyggelse/hyttefelt
- **Bevarer snaufjellet:** Det er ikke åpnet for nye hytter på snaufjellet
- **Hytter nært andre inngrep:** Nye hytter er planlagt i tilknytning til eksisterende hytteområder eller tekniske inngrep som eksempelvis vei
- **Samiske hensyn i plansakene:** Alle nye områder skal i hht bestemmelsene sjekkes ut i fht samiske kulturminner og andre samiske interesser på det tidspunktet tiltak skal iverksettes/reguleres, jf bestemmelsenes pkt 1.11.1 m fl.
- **Konflikt hytter/reindrift:** Arealkonflikter som har kommet fram før og under offentlig ettersyn mht hytteområder og caravanoppstillingsplasser gjelder i all hovedsak reindriften. I dette planforslaget er det gjort få endringer i arealbruk i distriktene, og det meste av arealbruken som det er kommet protester på fra reindriften gjelder arealer som er videreført fra gjeldende plan. Et unntak er Rabben på Nyvoll som er foreslått endret fra fritidsbolig med plankrav til spredt fritidsbebyggelse i LNFR. I forbindelse med fornyet førstegangsbehandling har planutvalget lagt inn et nytt fritidsboligfelt med plankrav ved det gamle barnehjemmet i Korsfjord, og økt antall hytter fra 15 til 80 på arealet satt av til kombinert bebyggelse i Detsika. Innenfor det samme arealet er det også åpnet for 75 caravanoppstillingsplasser.

4.2.5 Spredt utbygging i LNFR

Planveilederen pkt 5.4:

"For lokalisering og organisering av spredt bolig-, fritids- og næringsbebyggelse i kommuneplanens arealdel bør det legges vekt på generasjoners tilhørighet til bruk av bosted og landskap, herunder tradisjonell utmarksbruk og bruk av kyst- og fjordområder."

Planforslaget:

- **Spredt bebyggelse tillates i Altafjorden:** Det åpnes for etablering av spredt bebyggelse i tilknytning til alle bygder i distrikt og nærområde – basert på innspill fra de respektive skolekretsene. Grunneierne/familiene selv har da større påvirkningsmulighet på *hvor* og *hvordan* utbygging skal skje – innenfor de grensene som loven – og kommuneplanens bestemmelser – setter.
- **Hytter nært andre inngrep/infrastruktur:** Nye utbyggingsområder er lagt i tilknytning til eksisterende inngrep
- **Innspill fra bygdene er avgjørende for omfang og antall:** Hytter er ikke tillatt i bygder hvor befolkningen ikke ønsker dette (Kviby, Rafsbotn/Russeluft, Langfjordbotn, Talvik m fl)
- **Sparer områder med utmarksressurser:** Områder som er verdifulle i fht jakt, fiske, bærplukking med mer er ikke berørt – i hht de innspillene som er kommet i planprosessen og den kunnskap Alta kommune besitter på feltet
- **Skjermer strandsonen:** Planen har bestemmelser som sikrer avstand mellom spredt bebyggelse og sjø, jf bestemmelsenes pkt. 5.2.2.
- **Areal til akvakulturog fiske:** Se denne utredningens kapittel 4.3.1.

4.2.6 Områder med særskilt kulturhistorisk betydning

Planveilederen pkt 5.5:

"Planer og tiltak skal ikke krenke eller virke skjæmmende for samiske hellige steder, gravplasser eller andre steder av særskilt kulturhistorisk betydning"

Planforslaget:

- **Kulturminner – utredningskrav:** Planer og tiltak skal i hht bestemmelsene alltid sjekkes ut i fht kulturminner før tillatelse gis. Denne ordningen er gjeldende praksis og avklart med kulturminnemyndighetene.
- **Temakart – uhensiktsmessig ferskvare:** Kulturminnemyndighetene ber om eget temakart for kulturminner. Temakart viser et øyeblikksbilde, og er derfor å regne som "ferskvare". Alta kommune ønsker at saksbehandlingen etter arealdelen skal skje mot oppdaterte, digitale kartbaser, og ønsker derfor ikke å utarbeide formelle temakart som kan gi misvisende/ikke ajourført informasjon. I bestemmelsene vises det derfor til databaser som til enhver tid skal være oppdatert. Kommunens innsynsverktøy (GIS/line-innsyn) oppdateres jevnlig mot baser som eksempelvis Riksantikvarens Askeladden. Det samme gjelder for andre plantema som støy, flom, skred med mer. Se imidlertid kartutsnitt som på grovt nivå viser registrerte kulturminner i Alta kommune i denne utredningens kap 2.3.
- **Lille Lerresfjord - kulturlandskap:** Alta kommune har samarbeidet med Sametinget og Fylkeskommunen og fått laget en utredning i Lille Lerresfjord mht verdifullt kulturlandskap. Resultatene av dette er innarbeidet i planforslaget (gjelder omfang og lokalisering av spredt utbygging i LNFR).
- **Maribukt - kulturlandskap:** Egen reguleringsplan er utarbeidet for Maribukt (Store Lerresfjord) for ivaretagelse av kulturlandskapsverdier og gjenreisningsbebyggelse.

4.3. Plangrep for å sikre samisk næringsutøvelse og ressursbruk

4.3.1 Fiske, havbruk og andre næringer i kystsonen

Planveilederen pkt 6.1:

"Kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner skal i nødvendig utstrekning sikre arealene til tradisjonelle fiskeplasser og gyteområder av vesentlig betydning for fiske i samiske kyst- og fjordområder. Lokalteter for oppdrettsanlegg for torsk skal ikke etableres i gyteområder for vill torsk."

Planforslaget:

- **Egen arbeidsgruppe nedsatt for kystsonen:** Gruppen var sammensatt av både fiskarlag, oppdrettere, miljøorganisasjoner og administrasjonen.
- **Lokaliteter fjernet:** To ubrukte akvakulturområder er fjernet fra planforslaget. For alle akvakulturområder er det vurdert hvorvidt arealet er stort nok til også å favne nødvendige fortøyninger. Der det har vært behov for det, er arealet justert i tråd med dette.

4.3.2 Jord- og skogbruk

Planveilederen pkt 6.3:

"Kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner skal i nødvendig utstrekning sikre dyrka og dyrkbar jord for jordbruksproduksjon og beiteområder for så stor buskap som bruket kan vinterføre"

Planforslaget:

- **Kjerneområder i landbruket:** Kommunen har utredet hva som er kjerneområder i landbruket. Ved rulleringen i 2011 ble disse lagt inn i arealdelen som hensynssoner innenfor bygrensen. Kjerneområder i nærområdet er utredet og innarbeidet i dette planforslaget. Hensynet til dyrka mark ved etablering av spredt bebyggelse er også skjerpet inn i forslag til rullert plan. For øvrig er viktige dyrka og dyrkbare arealer avsatt til rent LNFR.
- **Landbruksmyndighetene skal godkjenne:** Tiltak i LNFR, herunder spredt utbygging skal alltid høres/godkjennes hos landbruksmyndighetene.
- **Landbruksmyndighetene deltatt i planprosessen:** Lokal jord- og skogbruksmyndighet har vært aktiv deltaker i flere delprosjektgrupper i rulleringsarbeidet. Regional landbruksmyndighet har fremmet noen innsigelser. Se vedlegg 4 til planbeskrivelsen.
- **Kombinasjonsnæringer i LNFR:** I tilknytning til alle bygder i distriktet er det åpnet for etablering av spredt næringsvirksomhet, jf. bestemmelse 5.5, og antall i vedlegg 12 til bestemmelsene.

4.3.3 Tradisjonell utmarksbruk

Planveilederen pkt 6.4:

"Kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner skal i nødvendig utstrekning sikre viktige arealer for tradisjonell utmarksbruk. Dette gjelder bla områder for jakt, fiske, vedhugst, sanking av bær, urter og sennagress, samt uttak av virke for duodji som enkeltpersoner eller grupper av personer helt eller delvis har sitt livsgrunnlag knyttet til utnyttelsen av."

Planforslaget:

- **Utbyggingsarealer i/nært bygdene:** Arealer for utbygging er satt av i tilknytning til bygder, infrastruktur og andre inngrep av ulik art
- **Utmarka spares:** På bakgrunn av innspill under offentlig ettersyn, folkemøter, andre møter, kompetanse i organisasjonen med mer kjenner ikke Alta kommune til at noen av de foreslåtte utbyggingsområdene kommer i konflikt med tradisjonell utmarksbruk som det her er snakk om

4.3.4 Reindriftsnæringen

Planveilederen pkt 6.5:

"Kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner skal i nødvendig utstrekning sikre viktige arealer for reindrifta. Dette gjelder bla nødvendige vår-, sommer-, høst og vinterbeiter, herunder flyttleier, trekkveier, drivingsleier, slakte- og merkeplasser, og kalvings-, luftings-, brunst- og paringsområder. Reindriftens flyttleier må ikke stenges."

Planforslaget:

- **Hensynssoner:** Hensynssoner knyttet til ilandførings- og prammingsanlegg er videreført i planforslaget.
- **Konflikt mellom hytter og reindrift:** Reindrifta har gitt mange merknader til planen, hovedsakelig til hytteområder og caravanoppstillingsplasser. Mange av disse områdene er videreført uendret fra gjeldende plan. Det er ikke fremmet innsigelser til planforslaget.
- **Medvirkning:** Reindriftsforvaltningen hos fylkesmannen har deltatt i arbeidsgruppe for LNFR og grønnstruktur. Det har vært orientert i de årlige dialogmøtene mellom kommunen, reindrifta og landbruket om at prosessen er i gang, og om at det i utgangspunktet ikke skulle gjøres endringer i arealbruk i distriktene og at det ville bli kalt inn til egne møter dersom det skulle gjøres større endringer.
- **Hytter vs boliger:** Arealer til hytteformål er stort sett avsatt i bygd/områder hvor det tidligere har vært fast bosetting. Fritidsboliger brukes ikke like intensivt som permanente boliger, dvs at trykket på utmarka/reindrifta ikke nødvendigvis øker som følge av hyttebyggingen. Det er grunn til å tro at aktivitetene i bygdene og press/ferdsel i utmarka rundt var betydelig større i tidligere tider med fast bosetting, husdyrhold og mer avhengighet i husholdningen til utmarkas ressurser.

5. Konsekvenser for samiske interesser – samlet vurdering

5.1. Innledning

Å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og ressursbruk vil for Alta kommunes vedkommende først og fremst, men ikke bare, handle om å sikre driftsgrunnlaget for tradisjonelle næringer som reindrift, fjordfiske og kombinasjonsnæringer, samt opprettholde livsgrunnlaget til tradisjonelle, samiske bosettingsområder.

Den samiske kulturen er i dag ikke lenger bare knyttet til bygdene i ytterdistriktet, men er stadig mer relevant å fokusere på også i sentrale strøk av kommunen – hvor om lag 90 % av befolkningen – og sannsynligvis også de fleste samene – bor.

På bakgrunn av statusbeskrivelsen i kap 3 og redegjørelsen for konkrete plangrep i kap 4, gis det under en samlet vurdering av planforslagets konsekvenser for hhv samisk kultur og samisk næringsutøvelse/ressursbruk, jf kapittelinnstillingen i Sametingets planveileder.

5.2. Plangrep for å sikre samisk kultur

5.2.1 Bosetting, utbygging og lokalsamfunnsutvikling

Kommuneplanen legger opp til et differensiert utbyggingsmønster (tett og spredt) som bla åpner for videreføring av tradisjonelle, samiske boformer bygget på slektstilknytning, romslighet og funksjonsblanding. Samiske hensyn skal i hht bestemmelsene alltid inngå som tema i planbeskrivelsen ved nye planer og tiltak.

For å sikre bosetting kreves det imidlertid også virkemidler som arealdelen ikke rår over, herunder blant annet kommunikasjoner, service og offentlig tjenesteyting. Når mange distriktsbygder opplever fraflytting, må dette dessuten også sees i lys av nasjonale og globale sentraliseringstrender som ikke alltid er like lett å påvirke lokalt.

Naturgrunnlaget for å sikre livskraftige bygder i tradisjonelle, samiske bosettingsområder vurderes imidlertid totalt sett å være styrket gjennom dette planforslaget. Det vises for øvrig til nærmere begrunnelse i kapittel 4.2.2 m fl.

5.2.2 Kulturminner og kulturmiljø

Det er ikke gjort en detaljert verdi- og konsekvensvurdering av kulturminnene på lokalitetsnivå i arealdelen, men områder som har større konsentrasjoner av kulturminner (jf bla Askeladden og Nordatlas) er ikke avsatt til utbyggingsformål – med noen få unntak. For disse områdene påhviler det plankrav, og det er i retningslinjene opplyst om at det sannsynligheten for funn av kulturminner er stort her.

Ytterligere potensial-, verdi og konsekvensvurdering forutsettes tatt på enkeltsaksnivå (reguleringsplan, dispensasjon eller ved tillatelse til spredt bebyggelse). Dette er en etablert praksis som har fungert tilfredsstillende, og derfor videreføres.

Det vises for øvrig til statusbeskrivelse i kap 3 og begrunnelse for planforslaget i kap 4.2.6.

5.3. Plangrep for å sikre samisk næringsutvikling og ressursbruk

5.3.1 Fjordfiske

Totalt sett vurderes planforslaget å bedre vilkårene for fjordfisket i forhold til vilkårene i dagens plan. I tillegg tas videreføres bestemmelsen om at det ikke er tillatt å etablere oppdrett av anadrome arter i fellesområdene FFNFA.

Det vises for øvrig til redegjørelse for status samt begrunnelse for planforslaget i hhv kap 3.3.4 og 4.3.1.

5.3.2 Reindrifta

Alta kommune er en av landets største reindrifskommuner, hvilket innebærer et stort ansvar mht å sikre tilgang til nødvendig ressursgrunnlag. Alta kommune er samtidig en av få kommuner i Finnmark som vokser. For å oppnå et minste felles multiplum mellom utbyggingsbehov og reindrifsnæring, er det derfor nødvendig at begge parter gir og tar.

Det vises for øvrig til redegjørelse for status samt begrunnelse for planforslaget i hhv kap 3.3.2 og 4.3.4.

5.3.3 Kombinasjonsdrift

Med bakgrunn i definerte kjerneområder i landbruket, skjerpede bestemmelser knyttet til vern av dyrka mark ved spredt utbygging, lettere etablering av spredt næringsbebyggelse uten plan og muligheter for å drive næringsvirksomhet i tilknytning til egen bolig med mer, vurderes naturgrunnlaget for å drive kombinasjonsnæringer i Alta kommune å være styrket i forhold til gjeldende plan.

Det vises for øvrig til redegjørelse for status samt begrunnelse for planforslaget i hhv kap 3 og 4.

5.4 Konklusjon

På bakgrunn av ovenstående vurderinger mener Alta kommune at forslag til kommuneplanens arealdel, 2020-2040, med nevnte endringer etter offentlig ettersyn, ivaretar de samiske interessene på en tilfredsstillende måte. De positive konsekvensene av planforslaget vurderes totalt sett å være større enn de negative.

Sikring av samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv krever som tidligere nevnt mer enn sikring av naturgrunnlaget – selv om det er det som er arealdelens bidrag. Forholdet til språk, virkemiddelapparat, identitetsavklaringer i lokalsamfunnet med mer, er også relevante parametre å vurdere, men tilhører en annen arena; Kommuneplanens samfunnsdel.

I den neste rulleringen av "Alta vil" er det derfor naturlig at kommunens forhold til sin samiske historie blir ett av temaene som tas opp til drøfting.

6. Kompensasjon ved skade, ulempe eller fortrengsel

På bakgrunn av ovenstående kan ikke kommunen se at planen hjemler nye tiltak som medfører skade, ulempe eller fortrengsel for tradisjonell bruk av arealene, jf Sametingets planveileder. Spørsmålet om kompensasjon ansees derfor ikke som relevant å vurdere her.

